

Katarzyna Błachowska

Propozycje zadań testowych do podręcznika

Człowiek i historia

Część 4

Czasy nowe i najnowsze (XIX i XX wiek)

Kształcenie w zakresie rozszerzonym

SPIS TREŚCI

Test 0 – <i>Wprowadzenie</i>	3
Test 1 – <i>Kręgi cywilizacyjne</i>	17
Test 2 – <i>Człowiek i gospodarka</i>	25
Test 3 – <i>Człowiek i społeczeństwo</i>	32
Test 4 – <i>Człowiek i władza</i>	40
Test 5 – <i>Człowiek i wojna</i>	54
Test 6 – <i>Człowiek i Bóg</i>	66
Test 7 – <i>Człowiek i kultura</i>	72

PROPOZYCJA OCENY WYNIKÓW TESTU

W nawiasach po numerach zadań została podana punktacja.

Ocena	Procent uzyskanych punktów
niedostateczna	0–32
dopuszczająca	33–50
dostateczna	51–67
dobra	68–86
bardzo dobra	87–99
celująca	100

Test 0 – Wprowadzenie

Zadanie 1. (0–5)

1. Wyjaśnij, na czym polegała zasada legitymizmu, którą wypracowano na kongresie wiedeńskim.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Wyjaśnij, na czym polegała zasada równowagi sił. Które państwo szczególnie akcentowało ją podczas kongresu wiedeńskiego? Podaj jeden przykład realizacji zasady równowagi sił w praktyce.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. W której części Europy kongres wiedeński utrzymał podziały polityczne wprowadzone w epoce napoleońskiej?

.....

.....

Zadanie 2. (0–10)

Poszczególnym częściom ziem polskich przyporządkuj informacje dotyczące związków łączących te terytoria z państwami zaborczymi na mocy decyzji kongresu wiedeńskiego. Odpowiednie informacje wybierz z tabel B. i C. i wpisz w puste rubryki tabeli A.

A.

Terytorium	Państwo (państwa) zaborcze, z którym (którymi) dane terytorium pozostawało w związkach politycznych	Charakter związków
I. Królestwo Polskie		
II. okręg tarnopolski		
III. Rzeczpospolita Krakowska		
IV. Podgórze z Wieliczką		
V. Wielkie Księstwo Poznańskie		

B.

Państwo zaborcze		
Austria	Prusy	Rosja

C.

Charakter związku		
pod kontrolą trzech mocarstw	unia personalna	wcielenie

Zadanie 3. (0–1)

Zaznacz państwa, które nie przystąpiły do Świętego Przymierza.

- A. Austria
- B. Francja
- C. Prusy
- D. Rosja
- E. Wielka Brytania

Zadanie 4. (0–6)

Wymienione niżej narody przyporządkuj ich dziewiętnastowiecznym dążeniom. Zakreśl odpowiednie rubryki tabeli (jednemu narodowi może odpowiadać tylko jedno dążenie).

A. Czesi • B. Niemcy • C. Polacy • D. Ukraińcy • E. Węgrzy • F. Włosi

Dążenia narodów	A.	B.	C.	D.	E.	F.
1. do odzyskania niepodległości						
2. do umocnienia tożsamości narodowej						
3. do zjednoczenia narodu rozbitego na wiele państw						

Zadanie 5. (0–7)

Uszereguj wydarzenia w porządku chronologicznym (zaczynając od najwcześniejszego). Wstaw odpowie numery w pierwszej kolumnie tabeli.

	A. podpisanie aktu końcowego kongresu wiedeńskiego
	B. wybuch powstania listopadowego w Królestwie Kongresowym
	C. powstanie krakowskie i rabacja galicyjska
	D. detronizacja cara Mikołaja I jako króla polskiego
	E. rewolucja lipcowa we Francji
	F. zawarcie traktatu tzw. Świętego Przymierza
	G. Wiosna Ludów

Zadanie 6. (0–3)

Wskaż przykłady zmian, które zaszły w Europie po Wiośnie Ludów. Podaj po jednej przemianie w każdej z wymienionych niżej dziedzin.

1. Życie społeczno-gospodarcze – .....

.....

2. Ustroje polityczne – .....

.....

3. Życie polityczne – .....

.....

.....

Zadanie 7. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. Ostateczny rozpad porządku Świętego Przymierza nastąpił po .....
..... [podaj wydarzenie].
2. W 1852 r. dotychczasowy prezydent Francji ogłosił się cesarzem jako .....
3. Camillo Cavour i Giuseppe Garibaldi położyli ogromne zasługi w dziele .....
..... [podaj wydarzenie].
4. Cesarstwo Austriackie przekształciło się w państwo dualistyczne po .....
..... [podaj wydarzenie].
5. II Cesarstwo we Francji upadło w wyniku .....
[podaj wydarzenie].
6. Ogromne zasługi w dziele zjednoczenia Niemiec położył pruski polityk .....
..... [podaj imię i nazwisko].

Zadanie 8. (0–4)

1. W jakiej sytuacji po raz pierwszy została zastosowana w Europie zasada narodowego samostanowienia?
.....
2. W jakim celu została wówczas zastosowana ta zasada?
.....
.....
3. W jakiej formie w praktyce miała wyrażać się wówczas wola narodu?
.....

4. Jaka zasadą dominującą wcześniej w stosunkach międzynarodowych zastępowała zasada narodowego samostanowienia?

.....

Zadanie 9. (0–2)

1. Czy stabilizacja w stosunkach międzynarodowych w Europie drugiej połowy XIX w. była korzystna dla polskich dążeń niepodległościowych?

.....

2. Uzasadnij odpowiedź. Podaj jeden argument.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Której części ziem polskich w drugiej połowie XIX w. dotyczą podane niżej informacje?

- Nieskrepowany rozwój polskiej nauki i kultury.
- Duża rola polityczna konserwatystów.
- Dynamiczny rozwój polskich organizacji paramilitarnych w przededniu wybuchu I wojny światowej.

.....

Zadanie 11. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Zapisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

Rosyjską odmianę absolutyzmu określa się mianem ... [A.].

Reformy, w wyniku których rosyjscy chłopci uzyskali wolność osobistą i zostali uwłaszczeni, przeprowadził car ... [B.]

W roku 1905 Rosja poniosła klęskę w wojnie z ... [C.].

Rosyjski parlament nosił na początku XX w. nazwę ... [D.].

Doktryna prezydenta Jamesa Monroego zakładała prowadzenie przez Stany Zjednoczone polityki ... [E.] w stosunkach międzynarodowych.

Wybór Abrahama Lincolna na prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki stał się jedną z bezpośrednich przyczyn wybuchu ... [F.]. Podczas jej trwania zniesione zostało w USA ... [G.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	

Zadanie 12. (0–6)

Określ, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

1. Zniesienie niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych nastąpiło dwa lata po reformie znoszącej poddaństwo osobiste chłopów w Rosji.
2. Podczas I wojny światowej z obozu trójprzymierza do obozu ententy przeszła Bułgaria.
3. Przed I wojną światową reprezentantem orientacji prorosyjskiej wśród polskich działaczy politycznych był m.in. Józef Piłsudski.
4. W przededniu wybuchu I wojny światowej reprezentowanie orientacji prorosyjskie było jednoznaczne z popieraniem państw trójporozumienia.
5. Tak zwany akt 5 listopada został wystawiony przez cesarzy Niemiec i Austrii.
6. W październiku 1917 r. niemieccy i austriaccy okupanci powołali w Królestwie Polskim Komitet Narodowy Polski.

Zdanie	Prawdziwe czy fałszywe?	Wersja poprawna
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Zadanie 13. (0–2)

Uzasadnij stwierdzenie: Rok 1917 miał przełomowe znaczenie dla przebiegu I wojny światowej. Podaj dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–5)

Zaznacz informacje dotyczące kształtowania tzw. porządku wersalskiego podczas konferencji pokojowej w Paryżu.

- A. Dążenie do zażegnania groźby wybuchu kolejnego konfliktu międzynarodowego.
- B. Niezaproszenie przedstawicieli bolszewickiej Rosji na obrady konferencji.
- C. Narzucenie państwom pokonanym warunków pokoju.
- D. Przyjęcie zasady prawa narodów do samostanowienia.
- E. Przyjęcie zasady legitymizmu.
- F. Zachowanie przedwojennego ładu politycznego w Europie Środkowo-Wschodniej
- G. Przyjęcie zasady równowagi sił.
- H. Uznanie całkowitej winy Niemiec i ich sojuszników za wybuch wojny.

Zadanie 15. (0–5)

Podaj pięć czynników powodujących niestabilność ładu wersalskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–5)

1. W jaki sposób przyjęło się określać państwo niemieckie w wymienionych okresach?

Państwo niemieckie	
lata	określenie
1871–1918	
1918–1933	
1933–1945	

2. Jaką nazwę nosiło państwo radzieckie w wymienionych okresach?

Państwo radzieckie	
lata	nazwa
1918–1922	
1922–1991	

Zadanie 17. (0–8)

Uszereguj wydarzenia w porządku chronologicznym (zaczynając od najwcześniejszego). Wstaw odpowie numery w pierwszej kolumnie tabeli.

	A. uchwalenie tzw. małej konstytucji
	B. zamordowanie prezydenta Gabriela Narutowicza
	C. reforma walutowa rządu Władysława Grabskiego
	D. utworzenie Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem
	E. uchwalenie konstytucji marcowej
	F. uchwalenie konstytucji kwietniowej
	G. zamach majowy Józefa Piłsudskiego
	H. rozłam w obozie sanacji

Zadanie 18. (0–3)

Wymień w porządku chronologicznym (poczynając od najwcześniejszej) konferencje Wielkiej Trójki podczas II wojny światowej. Podaj miejsca oraz daty (miesiąc i rok) tych spotkań.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 19. (0–4)

Wskaż organy władzy i organizacje związane z polskim rządem w Londynie (w drugiej kolumnie tabeli wstaw literę „L”) oraz powiązane z ZSRR (wstaw literę „Z”).

1. Delegatura Rządu na Kraj	
2. Krajowa Rada Narodowa	
3. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego	
4. Rada Jedności Narodowej	

Zadanie 20. (0–6)

Określ, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

1. Po ataku Niemiec na ZSRR między rządem polskim i a rządem radzieckim podpisany został układ, tzw. układ Sikorski–Majski, na mocy którego m.in. utworzone zostały polskie oddziały wojskowe w ZSRR.
2. Na czele Armii Polskiej, która w 1942 r. została ewakuowana z ZSRR, stał generał Stanisław Maczek.
3. Po II wojnie światowej Europa straciła dominującą pozycję w świecie.
4. Po II wojnie światowej ZSRR stał się istotnym czynnikiem politycznej i ekonomicznej stabilizacji w Europie.
5. Zasięg wpływów radzieckich w powojennej Europie został ustalony wyłącznie dzięki dyplomatycznym zabiegom Stalina.
6. Po II wojnie światowej powstał trójbiegunowy system światowy (Moskwa–Waszyngton–Pekin).

Zdanie	Prawdziwe czy fałszywe?	Wersja poprawna
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Zadanie 21. (0–2)

1. Zaznacz nazwiska polityków, których dziełem była idea jedności europejskiej.

- A. Konrad Adenauer i Charles de Gaulle
- B. George Marshall i Alcide De Gasperi
- C. Alcide De Gasperi i Robert Schuman
- D. Charles de Gaulle i Robert Schuman

2. Wskaż nurt polityczny, który reprezentowali twórcy idei zjednoczonej Europy.

- A. chadecki
- B. konserwatywny
- C. socjaldemokratyczny
- D. socjalistyczny

Zadanie 22. (0–2)

Podaj nazwy i daty powstania (rok) dwóch obejmujących Europę sojuszy wojskowych, utworzonych po II wojnie światowej.

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–2)

Podaj dwa przykłady interwencji wojsk radzieckich w europejskich państwach bloku wschodniego.

.....
 .....

Zadanie 24. (0–13)

Poszczególnym postaciom przyporządkuj odnoszące się do nich informacje. Wpisz przy nich odpowiednie litery. Uwaga, do niektórych postaci odnosi się więcej niż jedna informacja.

1. Leszek Balcerowicz .....
2. Bolesław Bierut .....
3. Edward Gierek .....
4. Władysław Gomułka .....
5. Wojciech Jaruzelski .....
6. Tadeusz Mazowiecki .....
7. Stanisław Mikołajczyk .....
8. Lech Wałęsa .....

- A. premier rządu emigracyjnego i jeden z wicepremierów Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej
- B. komunista, zaufany człowiek Stalina
- C. minister finansów, w 1990 r. rozpoczął reformy mające wprowadzić w Polsce gospodarkę rynkową
- D. premier, I sekretarz KC PZPR, w czasie stanu wojennego stał na czele Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego
- E. pierwszy niekomunistyczny premier w bloku wschodnim
- F. pierwszy przewodniczący NSZZ „Solidarność”
- G. prezydent Polski do 1952 r.
- H. prezydent Polski od 1990 r.
- I. przewodniczący Polskiego Stronnictwa Ludowego powstałego w 1945 r.
- J. stał na czele PZPR w okresie, gdy po wydarzeniach w Radomiu i Ursusie zaczęły kształtować się nielegalne organizacje opozycyjne
- K. stał na czele PZPR podczas tzw. wydarzeń marcowych
- L. stanął na czele PZPR w październiku 1956 r.
- M. stanął na czele PZPR po wydarzeniach z grudnia 1970 r.

Zadanie 25. (0–3)

Podaj nazwy trzech państw europejskich, które przestały istnieć w latach dziewięćdziesiątych XX w.

.....

.....

Test 0 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 118)**

Zadanie 1. (0–5): 1. (0–1) – odpowiedź musi zawierać informację: *zasada ta oznaczała uznanie historycznych praw dynastii europejskich do objęcia władzy w państwach, z których zostały usunięte*; 2. (0–3) – odpowiedź musi zawierać informację: *zasada ta oznaczała dążenie do przyjęcia takich rozwiązań terytorialnych, które uniemożliwiłyby nadmierne wzmocnienie się któregoś z państw, zasadę tę szczególnie akcentowała Wielka Brytania, przykład – przyłączenie Belgii do Holandii lub przekazanie Prusom Nadrenii i innych terytoriów*; 3. (0–1) – w Niemczech. **Zadanie 2. (0–10)** (1 pkt za każde prawidłowe przyporządkowanie): I. Rosja, unia personalna; II.: Austria, wcielenie; III. „—” (lub ewentualnie – Austria, Rosja i Prusy), pod kontrolą trzech mocarstw; IV. Austria, wcielenie, V. Prusy, wcielenie. **Zadanie 3. (0–1):** E. **Zadanie 4. (0–6):** 1. – C., E.; 2. – A., D.; 3. – B., F. **Zadanie 5. (0–7):** A. 1., B. 4., C. 6., D. 5., E. 3., F. 2., G. 7. **Zadanie 6. (0–3):** 1. – np. *ostateczna likwidacja poddaństwa lub likwidacja ostatnich przeżytków feudalnych na wsi*; 2. – np. *koniec absolutyzmu w Europie lub przyspieszenie procesu kształtowania się systemów parlamentarnych (konstytucyjnych), lub liberalizowanie ustrojów politycznych*; 3. – np. *narodziny nowych ruchów politycznych (ruch socjalistyczny, ruch nacjonalistyczny, ruch chrześcijańsko-społeczny) lub uczestnictwo coraz większej liczby ludzi w życiu politycznym*. **Zadanie 7. (0–6):** 1. – *wojnie krymskiej*; 2. – *Napoleon III*; 3. – *zjednoczenia Włoch*; 4. – *przegranej wojnie z Prusami (wojnie austriacko-pruskiej)*; 5. – *przegranej wojnie z Prusami (wojnie francusko-pruskiej)*; 6. – *Otto von Bismarck*. **Zadanie 8. (0–4):** 1. – w czasie *jednoczenia Włoch*; 2. – np. *w celu uzasadnienia zjednoczeniowych dążeń Włochów lub w celu legitymizacji jednoczenia kolejnych ziem włoskich Włoch*; 3. – *poprzez plebiscyty*; 4. – *zasadę legitymizmu*. **Zadanie 9. (0–2):** 1. – *Nie*; 2. odpowiedź musi zawierać informację – *Polacy nie mogli liczyć na pomoc z zewnątrz, ponieważ sprawę polską uznano za wewnętrzny problem państw zaborczych lub do odzyskania przez Polskę niepodległości mogła doprowadzić wojna, w którą wplątane zostałyby państwa zaborcze*. **Zadanie 10. (0–1):** *Galicji lub zaboru austriackiego*. **Zadanie 11 (0–7):** A. – *samodzierzawia*; B. – *Aleksander II*; C. – *Japonią*; D. – *Dumy*; E. – *izolacjonizmu*; F. – *wybuchu wojny secesyjnej*; G. – *niewolnictwo*. **Zadanie 12. (0–6):** 1. – *prawdziwe*; 2. – *falszywe, brzmienie poprawne: ... przeszły Włochy*; 3. – *falszywe, brzmienie poprawne: ... Roman Dmowski*; 4. – *prawdziwe*; 5. – *prawdziwe*; 6. – *falszywe, brzmienie poprawne: ... Radę Regencyjną*. **Zadanie 13. (0–2):** argumenty: *w roku 1917 na skutek wydarzeń wewnętrznych z udziału w wojnie wycofała się Rosja; w roku 1917 do wojny po stronie ententy przystąpiły Stany Zjednoczone*. **Zadanie 14. (0–5):** A., B., C., D., H. **Zadanie 15. (0–5):** uczeń może podać np. – *narzucenie państwom pokonanym postanowień traktatów pokojowych; dążenie państw zwyciężonych do rewizji postanowień konferencji paryskiej; niezadowolenie Włoch z wyniku konferencji paryskiej; izolacja Rosji Radzieckiej na arenie międzynarodowej; niezgodność interesów politycznych Francji i Wielkiej Brytanii; problem z ustaleniem granic w Europie Środkowej i Wschodniej, wycofanie się USA z polityki europejskiej*. **Zadanie 16. (0–5):** 1. okres 1871–1918 – *Cesarstwo Niemieckie (lub II Rzesza)*, okres 1918–1933 – *Republika Weimarska*, okres 1933–

1945 – *III Rzesza*, 2. okres 1918–1922 – *Rosja Radziecka*; okres 1922–1991 – *Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich*. **Zadanie 17. (0–8):** A. 1., B. 3., C. 4., D. 6., E. 2., F. 7., G. 5, H. 8. **Zadanie 18. (0–3):** 1. – *Teheran, listopad–grudzień 1943*; 2. – *Jałta, luty 1945*; 3. – *Poczdam, lipiec–sierpień 1945*. **Zadanie 19. (0–4):** 1. L; 2. Z; 3. Z; 4. L. **Zadanie 20. (0–6):** 1. – *prawdziwe*; 2. – *falszywe*, brzmienie poprawne: ... *generał Władysław Anders*; 3. – *prawdziwe*; 4. – *falszywe*, brzmienie poprawne: ... *Stany Zjednoczone ...*; 5. – *zdanie fałszywe*, brzmienie poprawne: ... *przede wszystkim w wyniku działań wojennych Armii Czerwonej*; 6. – *falszywe*, brzmienie poprawne: ... *dwubiegunowy system światowy (Moskwa–Waszyngton)*. **Zadanie 21. (0–2):** 1. C.; 2. A.. **Zadanie 22. (0–2):** *Układ Warszawski, 1955; Sojusz Północnoatlantycki (Pakt Północnoatlantycki, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego), 1949*. **Zadanie 23. (0–2):** *Węgry, 1956; Czechosłowacja, 1968*. **Zadanie 24. (0–13):** 1. – C.; 2. – B., G.; 3. – J., M.; 4. – K., L.; 5. – D.; 6. – E.; 7. – A., I.; 8. – F., H. **Zadanie 25. (0–3):** np. *Czechosłowacja, Jugosławia, Niemiecka Republika Demokratyczna, Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich*.

Test 1 – *Kręgi cywilizacyjne***Zadanie 1.** (0–11)

Wskaż cechy tradycyjnych cywilizacji pozaeuropejskich (w drugiej kolumnie tabeli wpisz literę „T”) i dziewiętnastowiecznej cywilizacji europejskiej (wpisz literę „E”). Uwaga, jedna z cech jest wspólna dla obu typów cywilizacji.

1. brak zainteresowania światem zewnętrznym	
2. dążenie do utrzymywania własnej cywilizacji w stanie niezmiennej równowagi	
3. wiara w postęp	
4. otwarcie się na inne kultury	
5. przekonanie o uniwersalizmie własnego systemu wartości	
6. przekonanie o uniwersalizmie własnych form cywilizacyjnych	
7. przekonanie o wyższości własnej cywilizacji	
8. przyjęcie naukowego poglądu na świat	
9. tendencja do zmykania się cywilizacji przed wpływami zewnętrznymi	
10. uznanie praw jednostki ludzkiej do zachowania i rozwoju własnej indywidualności	

Zadanie 2. (0–9)

I. Przyporządkuj każde z wymienionych państw do właściwego obszaru. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. państwa islamskie strefy „okołoeuropejskiej	
2. Daleki Wschód	

A. Chiny • B. Iran (Persja) • C. Japonia • D. Turcja

II. Kontynenty, regiony oraz państwa przyporządkuj właściwym strefom. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. strefa podboju (kolonizacji)	
2. strefa podboju	

A. Ameryka • B. Afryka • C. Australia
D. Azja – obszary tzw. starych cywilizacji • E. Oceania

Zadanie 3. (0–3)

Przedstaw trzy formy kolonizacji europejskiej na obszarach zamorskich.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

Pierwszym symptomem naruszenia europejskiej dominacji na świecie była ... [A.]. Po I wojnie światowej rozpoczął się proces ... [B.], ważnym czynnikiem sprzyjającym temu procesowi była głoszona wówczas w Europie zasada samostanowienia narodów. Po II wojnie światowej powołana do życia w 1945 r. ... [C.] dała nowo powstałym państwom pozaeuropejskim możliwość politycznego zaistnienia na arenie międzynarodowej. Procesy ... [D.] na większości obszarów zakończyły się w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. Dzisiejszy świat można umownie podzielić na bogatą ... [E.] i biedne ... [F.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	

Zadanie 5. (0–9)

Kęgom cywilizacyjnym Ameryki Łacińskiej przyporządkuj regiony i kraje. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. Afroameryka	
2. Euroameryka	
3. Indoameryka	

A. Ameryka Środkowa • B. Argentyna • C. Brazylia • D. Chile • E. Karaiby
F. Kostaryka • G. obszar Andów • H. Paragwaj • I. Urugwaj

Zadanie 6. (0–4)

Określ, czy ponięsze zdania sę prawdziwe, czy fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających bład.

- Po uzyskaniu niepodległości w krajach Ameryki Łacińskiej nastąpiło załamanie gospodarce, spowodowane m.in. walkami zbrojnymi.
- W wyniku uzyskania niepodległości przez kraje Ameryki Łacińskiej nastąpił awans społeczny i polityczny elit kreolskich oraz niektórych środowisk metyskich w miastach.
- Po uzyskaniu niepodległości w krajach Ameryki Łacińskiej poprawiła się sytuacja społeczności indiańskich, nad którymi opiekę roztoczył aparat państwowy nowych republik.
- Doktryna prezydenta Stanów Zjednoczonych Jamesa Monroego dotyczyła obu Ameryk.

Zdanie	Prawdziwe czy fałszywe?	Wersja poprawna
1.		
2.		
3.		
4.		

Zadanie 7. (0–7)

Przyporządkuj postaciom właściwe informacje. W drugiej kolumnie tabeli wpisz odpowiednie litery. Uwaga, postaci może dotyczyć więcej niż jedna informacja.

1. Simón Bolívar	
2. Fidel Castro	
3. José San Martín	
4. Juan Perón	
5. Augusto Pinochet	

- A. argentyński dyktator w latach 1945–1955 • B. dyktator Chile w latach 1973–1988
 C. komunistyczny dyktator Kuby od 1959 r. • D. „ojciec niepodległości” Argentyny
 E. „ojciec niepodległości” Chile • F. „ojciec niepodległości” Peru
 G. twórca tzw. Wielkiej Kolumbii

Zadanie 8. (0–2)

Które dziedziny kultury latynoamerykańskiej oddziaływały od początku XX w. na kulturę europejską? (Wymień dwie dziedziny).

.....

Zadanie 9. (0–18)

Przyporządkuj wydarzenia Chinom lub/i Japonii i uszereguj je w porządku chronologicznym (zaczynając od najwcześniejszego). Do drugiej kolumny tabeli wpisz odpowiednie litery we właściwej kolejności.

Państwo	Wydarzenia
Chiny	
Japonia	

- A. atak Japonii na Chiny
 B. atak na Pearl Harbor
 C. powojenny „cud gospodarczy”
 D. demilitaryzacja

- E. polityka tzw. socjalistycznej gospodarki rynkowej
- F. powstanie bokserów
- G. rozpoczęcie ekspansji pod hasłem „Azja dla Azjatów”
- H. przejęcie władzy przez Mao Tse-tunga
- I. reformy cesarza Mutsuhito (Meiji)
- J. „rewolucja kulturalna”
- K. rządy szogunów
- L. przystąpienie do paktu antykominternowskiego – sojusz z Niemcami
- M. „wielki skok”
- N. wojna z Rosją (1904–1905)
- O. utworzenie partii nacjonalistycznej Kuomintang przez Sun Jat Sena
- P. zrzucenie przez Amerykanów bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki
- R. wojny opiumowe

Zadanie 10. (0–4)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

Przywódcą społeczeństwa indyjskiego, głoszącym zasadę niestosowania przemocy, był ... [A.]. Po uzyskaniu przez Indie niepodległości w 1947 r. z części ich terytorium, zamieszkaney w większości przez ... [B.], utworzono państwo ... [C.], od którego w roku 1971 odłączył się ... [D.].

A.	
B.	
C.	
D.	

Zadanie 11. (0–4)

Podaj cztery informacje dotyczące „westernizacji” społeczeństwa tureckiego, przeprowadzonej w czasach dyktatury prezydenta Mustafy Kemala Atatürka.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–4)

Do zamieszczonych poniżej objaśnień dopisz odpowiednie terminy.

1. prawo islamskie – .....
2. żydowski ruch nacjonalistyczny – .....
3. trwające od 1987 r. gwałtowne wystąpienia ludności arabskiej na okupowanych przez Izrael terytoriach Palestyny – .....
4. szyicki uczoney i przywódca duchowy – .....

Zadanie 13. (0–3)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. Powstanie w 1928 r. w Egipcie Stowarzyszenia Braci Muzułmanów uważa się za początek dwudziestowiecznego .....
2. W 1979 r. zwolennicy Ruhollaha Chomeiniego obalili szacha i przekształcili ..... w republikę islamską.
3. Idea państwa islamskiego w skrajnej formie realizowana była przez reżim ..... w Afganistanie, obalony w 2001 r. w wyniku interwencji amerykańskiej.

Zadanie 14. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. Brytyjski model organizacji kolonii w Afryce można określić jako system ..... zarządzania koloniami.
2. Francuski model organizacji kolonii w Afryce można określić jako system ..... zarządzania koloniami.
3. Holenderskich osadników, którzy od XVII w. zaczęli osiedlać się na południu Afryki, określa się mianem ..... lub .....
4. Buganda i Dahomej to przykłady ..... w Czarnej Afryce.
5. Polityka apartheidu, realizowana przez władze RPA, oznaczała wprowadzenie całkowitej .....
6. Po uzyskaniu niepodległości poważnym problemem w wielu państwach Czarnej Afryki stał się trybalizm, czyli inaczej .....

Zadanie 15. (0–2)

Podaj dwie cechy charakterystyczne dla procesu globalizacji.

.....

.....

.....

.....

Test 1 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 93)**

Zadanie 1. (0–11): 1. T; 2. T; 3. E; 4. E; 5. E; 6. E; 7. E, T; 8. E; 9. T; 10. E. **Zadanie 2. (0–9):** I. (0–4): 1. – B., D., 2. – A., C.; II. (0–5): 1. – A., B., C., E., 2. – D. **Zadanie 3. (0–3):** *regularne osadnictwo Europejczyków; nieliczna grupa kolonizatorów wykorzystująca miejscową ludność jako siłę roboczą; nieliczni wojskowi i urzędnicy sprawujący kontrolę nad miejscową ludnością* (kolejność odpowiedzi dowolna). **Zadanie 4. (0–6):** A. – *przegrana przez Rosję wojna z Japonią lub wojna rosyjsko-japońska 1904–1905*, lub ta informacja podana w innej formie; B. – *dekolonizacji*; C. – *Organizacja Narodów Zjednoczonych*; D. – *dekolonizacji lub dekolonizacyjne*; E. – *Północ*, F. – *Południe*. **Zadanie 5. (0–9):** 1. – C, E; 2. – B, D, F, I; 3. – A, G, H. **Zadanie 6. (0–4):** 1. – *prawdziwe*; 2. – *prawdziwe*; 3. – *falszywe*, brzmienie poprawne: ... *pogorszyła się sytuacja społeczności indiańskich, nad którymi w czasach kolonialnych pewną opiekę sprawowały Korona Hiszpańska i Kościół katolicki*; 4. – *prawdziwe*. **Zadanie 7. (0–7):** 1. – G.; 2. – C.; 3. – D., E., F.; 4. – A.; 5. – B. **Zadanie 8. (0–2):** dwie odpowiedzi z trzech możliwych – *muzyka, literatura, taniec* (kolejność odpowiedzi dowolna). **Zadanie 9. (0–18):** Chiny – R., F., O., A., H., M., J., E.; Japonia – K., I., N., G., L., A., B., P., D., C. **Zadanie 10. (0–4):** A. – *Mohandas „Mahatma” Gandhi*; B. – *muzułmanów*; C. – *Pakistan*; D. – *Bangladesz*. **Zadanie 11. (0–4):** cztery informacje, kolejność dowolna, np. – *przekształcenie Turcji w państwo świeckie; wprowadzenie jednolitego systemu szkolnego; wprowadzenie równouprawnienia kobiet; wprowadzenie alfabetu łacińskiego; europeizacja ubiorów; wprowadzenie nazwisk na modłę europejską*. **Zadanie 12. (0–4):** 1. – *szariat*; 2. – *syjonizm*; 3. – *intifada*; 4. – *ajatollah*. **Zadanie 13. (0–3):** 1. – *islamskiego ruchu fundamentalistycznego (fundamentalizmu muzułmańskiego, islamskiego)*; 2. – *Iran (Persję)*; 3. – *talibów*. **Zadanie 14. (0–7):** 1. – *pośredniego*; 2. – *bezpośredniego*; 3. – *Burów lub Afrykanerów* (odpowiedzi mogą być podane w dowolnej kolejności); 4. – *państw (państw plemiennych, większych organizmów politycznych)*; 5. – *segregacji rasowej*; 6. – *plemienność*. **Zadanie 15 (0–2):** np. – *rozprzestrzenianie się wśród społeczeństw na całym świecie podobnych zjawisk (ekonomicznych, demograficznych, kulturowych); ujednoczenie kulturowe; kształtowanie się rzeczywistości wielokulturowej*.

Test 2 – Człowiek i gospodarka

Zadanie 1. (0–6)

Uzasadnij twierdzenie: Wiek XX był stuleciem wychodźców.

W uzasadnieniu podaj sześć informacji dotyczących przyczyn oraz uwarunkowań dwudziestowiecznych migracji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–4)

Określ, kiedy w poszczególnych państwach nastąpiło nadanie chłopom wolności osobistej i ich uwłaszczenie. Krajom przyporządkuj właściwe daty. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. Francja	
2. kraje habsburskie	
3. Prusy	
4. Rosja	

A. do końca XVIII w. • B. lata 1807–1816 • C. 1848 r. • D. 1861 r.

Zadanie 3. (0–7)

1. Podaj dwie informacje dotyczące polityki bolszewików wobec rolnictwa w okresie NEP.

.....
.....
.....
.....

2. Wyjaśnij, na czym polegała kolektywizacja rolnictwa w ZSRR.

.....
.....
.....

3. Jakimi metodami przeprowadzano w ZSRR kolektywizację rolnictwa?

.....
.....

4. Jakie były konsekwencje kolektywizacji w ZSRR? Podaj trzy informacje.

.....
.....
.....

Zadanie 4. (0–4)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

Dzięki systemowi produkcji opracowanemu przez Fredericka Winsłowa Taylora możliwe było wprowadzenie w fabrykach ... [A.]. Rozpoczęcie masowej produkcji samochodów już na początku XX w. umożliwiła m.in. ... [B.] maszyn i części. Nowy system produkcji samochodów po raz pierwszy zastosowano w zakładach ... [C.]. System ten, upowszechnił się najpierw w Stanach Zjednoczonych, a po I wojnie światowej został częściowo przeniesiony do Europy. W drugiej połowie XX w. tradycyjna masowa produkcja zaczęła być zastępowana przez mass customization, czyli ... [D.].

A.	
B.	
C.	
D.	

Zadanie 5. (0–5)

Do podanych niżej wyjaśnień dopisz odpowiednie terminy.

1. Porozumienie niezależnych przedsiębiorstw jednej branży mające na celu wyeliminowanie konkurentów i utrzymanie cen na odpowiednim poziomie – .....
2. Związek formalnie niezależnych przedsiębiorstw, powstały wskutek przejęcia większości akcji jednej firmy przez inną firmę (lub przez bank) – .....
3. Podział rynków zbytu między kilku wielkich producentów – .....
4. Porozumienie, na mocy którego niezależne firmy tworzą wspólne biuro sprzedaży – .....
5. połączenie kilku mniejszych przedsiębiorstw w jedno większe, mogące łatwiej wpływać na kształt rynku (forma popularna przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych) – .....

Zadanie 6. (0–5)

W jaki sposób rozwój transportu kolejowego w XIX i na początku XX w. wpłynął na życie gospodarcze i społeczne? Podaj pięć informacji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Zaznacz właściwe dokończenie zdania:

Podczas konferencji w Bretton Woods wprowadzono...

- A. płynne kursy walut
- B. system złoto-dewizowy
- C. międzynarodowy zakaz protekcjonizmu celnego
- D. zasadę emisji banknotów tylko przez banki centralne

Zadanie 8. (0–4)

Określ, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

1. Po I wojnie światowej we wszystkich państwach europejskich poważny problem stanowiła inflacja.
2. Po tzw. kryzysie energetycznym z 1973 r. umocniła się ekonomiczna dominacja Stanów Zjednoczonych na świecie.
3. Duże znaczenie dla sukcesu gospodarczego Japonii po II wojnie światowej miało uwolnienie gospodarki japońskiej spod wpływu wojska, będące następstwem demilitaryzacji kraju.
4. W latach 1960–1980 we wszystkich państwach określanych mianem „azjatyckich tygrysów” panowały ustroje demokratyczne.

Zdanie	Prawdziwe czy fałszywe?	Wersja poprawna
1.		
2.		
3.		
4.		

Zadanie 9. (0–4)

Zaznacz kraje, które nie skorzystały z Planu Marshalla.

- A. Czechosłowacja
- B. Finlandia
- C. Polska
- D. Turcja
- E. Wielka Brytania
- F. Włochy
- G. ZSRR

Zadanie 10. (0–5)

Podaj daty roczne wymienionych wydarzeń.

1. początek wielkiego kryzysu – .....
2. utworzenia Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej – .....
3. kryzys energetyczny (naftowy) – .....
4. rozwiązanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej – .....
5. powstanie Unii Europejskiej – .....

Zadanie 11. (0–5)

Przyporządkuj kierunki w polityce gospodarczej właściwym okresom. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. pierwsza połowa XIX w.	
2. od lat siedemdziesiątych XIX w.	
3. I wojna światowa i okres tuż po wojnie	
4. okres wychodzenia z wielkiego kryzysu	
5. lata osiemdziesiąte XX w.	

- A. interwencjonizm państwowy • B. „kapitalizm państwowo-monopolistyczny”
- C. leseferyzm • D. monetaryzm • E. protekcjonizm

Zadanie 12. (0–2)

1. W jakich państwach w okresie międzywojennym wprowadzono rozwiniętą do maksimum etatyzację gospodarki?

- A. w autorytarnych
- B. w demokratycznych
- C. w totalitarnych

2. Korporacjonizm charakteryzował gospodarkę:

- A. hitlerowskich Niemiec
- B. faszystowskich Włoch
- C. komunistycznego Związku Radzieckiego

Zadanie 13. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. W latach dwudziestych XX w. po okresie inflacji i hiperinflacji Polską walutę ustabilizowały reformy rządu ..... [podaj imię i nazwisko premiera].

2. W roku 1920 i 1925 sejm polski uchwalił ustawy o .....

3. W roku 1937 wicepremier ..... przedstawił plan budowy tzw. .... Plan ten przewidywał lokalizację wielu zakładów przemysłowych w widłach Wisły i Sanu.

4. Na mocy uchwały KRN z 1946 r. zakłady zatrudniające więcej niż 50 osób na jednej zmianie zostały .....

5. Od połowy 1947 r. komunistyczne władze rozpoczęły tzw. bitwę .....

6. W grudniu 1989 r. wicepremier ..... przedstawił program naprawy polskiej gospodarki.

Test 2 – klucz**(maksymalna liczba punktów –59)**

Zadanie 1. (0–6): w odpowiedzi powinno znaleźć się sześć informacji, np. – *migracje ekonomiczne spowodowane różnicami w rozwoju gospodarczym regionów (przykłady); wzrost liczby ludności w regionach biednych; po II wojnie światowej migracje z biednego Południa na obszary bogatej Północy; „migracje umiejętności”;* migracje po I wojnie światowej spowodowane zmianami granic i przemianami politycznymi (np. po rewolucji październikowej); migracje w okresie międzywojennym (np. wyjazdy ludności z przyczyn politycznych z państw totalitarnych czy autorytarnych); przymusowe przesiedlenia – np. w obrębie ZSRR; przymusowe wymiany ludności między państwami (przykłady). **Zadanie 2. (0–4):** 1. A.; 2. C.; 3. B.; 4. D. **Zadanie 3. (0–7):** 1. – wprowadzenie podatku zamiast bardzo wysokich dostaw obowiązkowych; zezwolenie chłopom na sprzedawanie wyprodukowanych nadwyżek na wolnym rynku; 2. – na łączeniu indywidualnych gospodarstw chłopskich w wielkoobszarowe gospodarstwa spółdzielcze; 3. – zastosowano bezwzględny terror; 4. np. – ogromna liczba ofiar śmiertelnych (ok. 1 mln); załamanie produkcji rolnej; klęski głodu (tzw. wielki głód); konieczność reglamentowania żywności; olbrzymi spadek poziomu życia społeczeństwa. **Zadanie 4. (0–4):** A. – taśmy produkcyjnej; B. – standaryzacja; C. – Forda (lub Ford Motor Company); D. – masową produkcję dopasowaną do potrzeb indywidualnych odbiorców. **Zadanie 5. (0–5):** 1. – kartel; 2. – koncern; 3. – oligopol; 4. – syndykat; 5. – trust. **Zadanie 6. (0–5):** sześć informacji, np. – przyspieszenie i usprawnienie przewozu ludzi i towarów; wzrost zapotrzebowania na produkty metalurgiczne, drewno, materiały budowlane; rewolucja w inżynierii dróg i mostów; oddziaływanie na rynek kapitałowy (rozwój giełd pieniężnych); ułatwienie akcji osadniczej – USA, Rosja; oddziaływanie miastotwórcze; nowe miejsca pracy. **Zadanie 7. (0–1):** B. **Zadanie 8. (0–4):** 1. – prawdziwe; 2. – fałszywe, wersja poprawna: ... nastąpiło załamanie ekonomicznej dominacji Stanów Zjednoczonych na świecie; 3. – prawdziwe; 4. – fałszywe, wersja poprawna: ... panowały ustroje autorytarne. **Zadanie 9. (0–4):** A., B., C., G. **Zadanie 10. (0–5):** 1. – 1929; 2. – 1949; 3. – 1973; 4. – 1991; 5. – 1993. **Zadanie 11. (0–5):** 1. C.; 2. E.; 3. B.; 4. A.; 5. D. **Zadanie 12. (0–2):** 1. C; 2. B. **Zadanie 13. (0–7):** 1. – Władysława Grabskiego; 2. – reformie rolnej; 3. – Eugeniusz Kwiatkowski; Centralnego Okręgu Przemysłowego; 4. – znacjonalizowane; 5. – o handel; 6. – Leszek Balcerowicz.

Test 3 – Człowiek i społeczeństwo

Zadanie 1. (0–5)

Informacje dotyczące sytuacji robotników przyporządkuj odpowiednim okresom. Wstaw właściwe litery w drugiej kolumnie tabeli. Uwaga, jednemu okresowi może odpowiadać więcej niż jedna informacja

1. pierwsza połowa XIX w.	
2. od lat sześćdziesiątych XIX w.	
3. początek dwudziestolecia międzywojennego	
4. wielki kryzys (od 1929 r.)	

- A. szybki wzrost znaczenia partii robotniczych
- B. powszechne uzyskanie przez robotników praw wyborczych
- C. brak jakichkolwiek zabezpieczeń socjalnych dla robotników
- D. wprowadzanie ustawodawstwa socjalnego na szeroką skalę
- E. olbrzymie bezrobocie i drastyczny spadek płac

Zadanie 2. (0–6)

Omów podziały wewnętrzne burżuazji na przełomie XIX i XX w. W swojej odpowiedzi wskaż i nazwij sześć grup, na które można podzielić burżuazję.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–8)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli

W okresie NEP władze radzieckie starały się zastąpić przedrewolucyjną elitę intelektualną (inteligencję) nową elitą – tzw. ... [A.]. Resztki przedrewolucyjnych elit wyeliminowano w ZSRR ostatecznie po roku 1929, podczas stalinowskich represji, tzw. ... [B.]. Natomiast w wyniku ... [C.] nastąpiła likwidacja grupy indywidualnych chłopów. W jej miejsce powstała nowa grupa – ... [D.]. Nową warstwą rządzącą w ZSRR stała się ... [E.].

Po II wojnie światowej w europejskich krajach „demokracji ludowej” przekształcano struktury społeczne na wzór radziecki, jednak nie dokonywano fizycznej ... [F.] klas „niepostępowych”. Natomiast niezwykle brutalnie przekształcane były struktury społeczeństw w krajach komunistycznych w Azji. Przykładem była „rewolucja kulturalna”, przeprowadzona w latach 1966–1969 w ... [G.]. Jej celem było stworzenie zupełnie nowego społeczeństwa, zrównanego pod względem warunków życia, dochodów itd., czyli społeczeństwa całkowicie ... [H.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	
H.	

Zadanie 4. (0–6)

1. Jakie zmiany w położeniu prawnym kobiet i prawie rodzinnym zostały wprowadzone na mocy Kodeksu cywilnego Napoleona (1804)? Podaj dwie informacje.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Jakie zmiany zaszły po I wojnie światowej w sytuacji prawnej kobiet oraz w obyczajowości? Podaj po jednej informacji dotyczącej każdej z dziedzin.

Sytuacja prawna kobiet – .....

.....

Obyczajowość – .....

.....

3. Na czym polegała rewolucja obyczajowa w ZSRR lat dwudziestych? Podaj dwie informacje.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–15)

1. Czym jest naród? Sformułuj definicję, w której wymienisz cztery cechy narodu.

Naród jest to zbiorowość, która .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Wskaż najważniejszą różnicę między narodem a grupą etniczną.

.....

.....

3. Podaj dwa przykłady grup etnicznych żyjących we współczesnej Europie.

.....

4. Podaj trzy przykłady współczesnych narodów imigranckich.

.....

5. Podaj najważniejszą cechę narodu nowoczesnego.

.....

6. Czym charakteryzowały się dziewiętnastowieczne tzw. narody chłopskie? Podaj jedną najważniejszą cechę.

.....

7. Podaj trzy przykłady dziewiętnastowiecznych narodów chłopskich.

.....

Zadanie 6. (0–2)

Podaj terminy, których wyjaśnienia zamieszczono poniżej.

1. Ideologia głosząca realizację „zdrowego egoizmu narodowego” – .....

2. Skrajne uwielbienie dla własnego narodu, połączone z nienawiścią do innych narodów – .....

.....

Zadanie 7. (0–5)

1. Podaj trzy przykłady konfliktów między narodami historycznymi a narodami chłopskimi w dziewiętnastowiecznej Europie.

.....

.....

2. Podaj dwa przykłady nadania narodowościowego charakteru konfliktom, które rodziły się z przyczyn społeczno-ekonomicznych na ziemiach zamieszkiwanych przez Polaków. Wskaż regiony, w których dochodziło do tych konfliktów.

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–13)

Wymienionym w tabeli nurtom ideologii społecznej przyporządkuj odpowiednie informacje. W drugiej kolumnie tabeli wpisz właściwe litery.

1. chrześcijańska myśl społeczna	
2. marksistowski komunizm	
3. konserwatyzm	
4. liberalizm	
5. myśl socjaldemokratyczna	
6. ideologia wczesnego socjalizmu socjalizm	

- A. dążenie do poprawy bytu robotników przy wykorzystaniu możliwości, które dawało parlamentarne państwo– tzw. postawa reformistyczna (rewizjonistyczna)
- B. głoszenie zasady solidaryzmu społecznego
- C. głoszenie idei tzw. społeczeństwa organicznego
- D. uznanie nowoczesnego, demokratycznego państwa za ważny czynnik, który może być wykorzystany w procesie budowania bardziej egalitarnego społeczeństwa
- E. personalizm
- F. postrzeganie społeczeństwa jako wspólnoty wymiany działającej na wzór rynku (dwudziestowieczni reprezentanci tego nurtu)
- G. poszukiwane tzw. trzeciej drogi – między kapitalizmem a socjalizmem
- H. bezwzględny prymat jednostki ludzkiej nad zbiorowością
- I. przekonanie o wyjątkowym dziejowym znaczeniu klasy robotniczej
- J. przekonanie o szczególnym znaczeniu różnego rodzaju instytucji w organicznym rozwoju społeczeństw
- K. przekonanie, że nieustająca walka klas jest motorem postępu
- L. przekonanie, że postęp dokonuje się skokowo, w wyniku kolejnych rewolucji społecznych
- M. dobrowolne zrzeszenia oparte na współpracy wolnych i równych jednostek jako ideał organizacji społeczeństwa

Zadanie 9. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. Osiemnastowieczny filozof John Locke za wartości absolutne uznawał wolność, suwerenność i przyrodzone prawa jednostki, dlatego uznaje się go za jednego z prekursorów ..... . Przeciwnieństwem takiej postawy jest ....., zakładający prymat zbiorowości nad jednostką.

2. W społeczeństwach komunistycznych nastąpiło daleko posunięte ujednoczenie społeczeństwa, czyli .....

3. Konsekwencją trwania systemu komunistycznego było ukształtowanie się człowieka wykorzenionego z tradycyjnych wspólnot lokalnych i kulturowych, podporządkowanego kolektywowi, niesamodzielnego, niezdolnego do podejmowania inicjatyw obywatelskich – taki typ człowieka określa się po łacinie ....., co w tłumaczeniu na język polski oznacza – .....

4. Społeczeństwo zdolne do samoorganizowania się, w którym wpływ państwa na życie obywateli jest wyraźnie ograniczony, określamy mianem ..... Termin ten pojawił się na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w.

Zadanie 10. (0–8)

1. Przeciwko której grupie społecznej narodowości polskiej w pierwszym rządzie zwróciły się działania niemieckich okupantów? Dlaczego wyniszczenie tej grupy było ważnym celem okupantów?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Wymień dwie grupy społeczne obywateli polskich narodowości żydowskiej, które zostały wyniszczone wskutek Holokaustu.

.....
.....

3. Która grupa społeczna przestała istnieć w Polsce w wyniku reformy rolnej przeprowadzonej po II wojnie światowej?

.....

4. Wymień dwie grupy polskiego społeczeństwa, w które uderzyła nacjonalizacja przemysłu po II wojnie światowej?

.....

5. Podaj grupę społeczną, w którą była wymierzona tzw. bitwa o handel.

.....

Test 3 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 74)**

Zadanie 1. (0–5): 1. – C., 2. – A., 3. – B., D., 4. – E. **Zadanie 2. (0–6):** w odpowiedzi uczeń musi użyć sześciu terminów, spośród następujących – *wielka burżuazja, średnia burżuazja (lub klasa średnia), wyższa klasa średnia (lub wyższa średnia burżuazja), niższa klasa średnia (lub niższa średnia burżuazja), drobnomieszczaństwo, robotnicy umysłowi, „białe kolnierzyki”*. **Zadanie 3. (0–8):** A. – *inteligencją pracującą*; B. – *wielkiej czystki*; C. – *kolektywizacji*; D. – *robotnicy rolni*; E. – *nomenklatura (lub aparat partyjny, lub kadra kierownicza różnych instytucji politycznych, administracyjnych, gospodarczych)*; F. – *eksterminacji (lub likwidacji)*; G. – *Chinach*; H. – *egalitarnego*. **Zadanie 4. (0–6):** 1. np. – *wprowadzenie równości kobiet i mężczyzn wobec prawa, wprowadzenie świeckiego charakteru małżeństwa (np. dopuszczenie rozwodów)*; 2. np. – *kobiety uzyskały prawa wyborcze w większości krajów; kultura masowa kształtowała nowy obraz (ideal) kobiety*; 3. – *bardzo łatwo można było zawrzeć i rozwiązać małżeństwo, zalegalizowana została aborcja, kobiety podejmowały pracę na typowo męskich stanowiskach*. **Zadanie 5. (0–15):** 1. (0–4) w definicji muszą znaleźć się cztery informacje np. – *zbiorowość posiadająca kulturę wysoką; zbiorowość zdolna do organizacji państwa; zbiorowość mająca poczucie swej odrębności (świadomość narodową); zbiorowość potrafiąca skutecznie zmobilizować członków wspólnoty do obrony jej interesów*; 2. (0–1) – *grupa etniczna jest wspólnotą kulturową, która w przeciwieństwie do narodu nie przejawia dążeń do stworzenia własnego państwa*; 3. (0–2) – np. *Lapończycy, Romowie*; 4. (0–3) – np. *naród amerykański (Stanów Zjednoczonych), naród australijski, naród nowozelandzki, naród kanadyjski*; 5. (0–1) – *poczucie świadomości narodowej obejmuje wszystkie grupy społeczne*; 6. (0–1) – *narody te w XIX w. tworzyły dopiero swoje elity*; 7. (0–3) – np. *Litwini, Łotysze, Czesi, Bułgarzy, Ukraińcy*. **Zadanie 6. (0–2):** 1. – *nacjonalizm*; 2. – *szowinizm*. **Zadania 7. (0–5):** 1. np. – *polsko-ukraiński; polsko-litewski; słowacko-węgierski; irlandzko-angielski*; 2. np.: *konflikt – polscy właściciele ziemscy a ukraińscy i/lub białoruscy chłopci, miejsce – Kresy Wschodnie (ziemie zabrane) i/lub Galicja Wschodnia; konflikt – niemieccy właściciele fabryk a polscy robotnicy, miejsce – Górny Śląsk*. **Zadanie 8. (0–13):** 1. – B., E., G.; 2. – I., K., L.; 3. – C., J., 4. – F., H.; 5 – A., D.; 6. – M. **Zadanie 9. (0–6):** 1. – *indywidualizmu (indywidualizmu społecznego), kolektywizm*; 2. – *uniformizacja*; 3 – *homo sovieticus, człowiek sowiecki (radziecki)*; 4 – *społeczeństwa obywatelskiego*. **Zadanie 10. (0–8):** 1. (0–2) – *przeciw inteligencji, ponieważ grupa ta była nośnikiem tradycji narodowej*; 2. (0–2) – np. *drobnomieszczaństwo, burżuazja, inteligencja*; 3. (0–1) – *ziemiaństwo*; 4. (0–2) – *burżuazja, drobnomieszczaństwo*; 5. (0–1) – *drobnomieszczaństwo (ewentualnie właściciele małych przedsiębiorstw produkcyjnych, rzemieślnicy, właściciele sklepów itp.)*.

Test 4 – Człowiek i władza

Zadanie 1. (0–17)

I. Przyporządkuj informacje właściwym terminom. Wstaw odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. konfederacja	
2. państwo federalne	
3. państwo unitarne	

- A. władze poszczególnych terytoriów są podporządkowane prawom zapisanym we wspólnej konstytucji
- B. władze wszystkich terytoriów państwa są podporządkowane instytucjom centralnym
- C. jest to związek autonomicznych państw
- D. jest to związek suwerennych państw

II. Podaj synonimy terminów.

- 1. państwo federalne – państwo .....
- 2. państwo unitarne – państwo .....

III. Podaj nazwę pierwszego na świecie nowoczesnego państwa federalnego.

.....

IV. Wymień dwa państwa federalne, które ukształtowały się w Europie w drugiej połowie wieku XIX.

.....

V. Podaj dwa przykłady państw federalnych, które powstały w Europie po I wojnie światowej.

.....

VI. Podaj dwa przykłady państw federalnych istniejących w dzisiejszej Europie.

.....

VII. Podaj cztery przykłady państw federalnych istniejących we współczesnym świecie na obszarach pozaeuropejskich.

.....

VIII. Podaj nazwę konfederacji, która powstała w roku 1991 na obszarze byłego ZSRR.

.....

Zadanie 2. (0–6)

Wymienionym w tabeli nurtom politycznym przyporządkuj informacje. W drugiej kolumnie tabeli wpisz odpowiednie litery.

1. konserwatyzm	
2. liberalizm	

A. rozumienie wolności w stosunkach społecznych jako „wolności od” („wolność negatywna”)

B. państwo powinno wyrastać z naturalnych, tradycyjnych instytucji danej zbiorowości i respektować niezależność rodziny, wspólnot lokalnych, szanować prawo własności

C. konieczna jest silna władza państwowa, która powinna kontrolować społeczeństwo, nie zaś społeczeństwo władzę

D. podstawowym zadaniem państwa jest dbanie o nieskrępowany rozwój społeczeństwa – chronienie go przed agresją zewnętrzną (armia), zapewnienie ładu wewnętrznego (policja) oraz dbanie o poszanowanie uczciwych zasad swobodnej konkurencji między jednostkami (system sądowiczy)

E. stawianie na pierwszym miejscu obowiązków jednostki wobec państwa, a nie jej praw

F. założenie, że władza opiera się na umowie społecznej

Zadanie 3. (0–9)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. W encyklice zatytułowanej *Quadragesimo anno* papież Pius XI sformułowała tzw. zasadę .....
2. W okresie dwudziestolecia międzywojennego wiele partii chłopskich w krajach Europy Środkowej i Południowej głosiło pogląd, że wspólnota wiejska jest podstawą życia narodowego, zarówno pod względem gospodarczym, jak i kulturowym. Nurt ten nazywamy .....
3. Brytyjski ekonomista John Keynes uznawany jest za ojca koncepcji .....
..... . W latach trzydziestych program oparty na zasadach zbliżonych do koncepcji Keynesa wprowadził w Stanach Zjednoczonych prezydent Franklin Delano Roosevelt.
4. Po II wojnie światowej w Niemczech Zachodnich rządy chadeckie wprowadzały w życie koncepcję ..... . Ich celem było zapewnienie wszystkim obywatelom pewnego minimum socjalnego.
5. Prezydent Stanów Zjednoczonych Ronald Reagan głosił w swym programie m.in. konieczność wprowadzenia ..... polityki gospodarczej.
6. Zdaniem marksistów organizacja państwowa, a szczególnie aparat przymusu, jest potrzebna proletariatu do realizacji jego celów. To przekonanie legło u podstaw doktryny ....., która była obecna już w *Manifeście komunistycznym*, a została rozwinięta przez Włodzimierza Lenina.
7. W państwie komunistycznym władza dążyła do podporządkowania sobie i kontrolowania wszystkich ważniejszych sfer życia społeczeństwa, miała więc charakter .....
8. Korporacje były formą organizacji społeczno-gospodarczej charakterystyczną dla .....
9. Michaił Bakunin był klasykiem nurtu określanego mianem .....

Zadanie 4. (0–6)

I. Wymienione poniżej typy partii politycznych uszereguj w tabeli zgodnie z porządkiem zajmowania przez nie miejsc w parlamencie.

- A. partie chadeckie • B. partie konserwatywne i nacjonalistyczne • C. partie liberalne
D. partie ludowe • E. partie socjalistyczne lub socjaldemokratyczne

Lewica	Centrum			Prawica
1.	2.	3.	4.	5.

II. Zaznacz typ partii, które mogą reprezentować rozmaite orientacje polityczne – lewicowe, centrowe, prawicowe.

- A. partie konserwatywne
- B. partie mniejszości narodowych
- C. partie komunistyczne
- D. partie socjaldemokratyczne

Zadanie 5. (0–5)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W celu wyłączenia niższych klas społecznych z udziału w wyborach wprowadzano np. zasadę, że prawo wyborcze przysługuje wyłącznie osobom płacącym podatki o pewnej wysokości lub posiadającym majątek o określonej wartości. Taką formę ograniczenia praw wyborczych nazywamy ... [A.].

Prawa polityczne klas niższych skutecznie ograniczało także wymaganie od wyborców umiejętności czytania i pisania lub ukończenia szkoły podstawowej. Taką formę ograniczenia praw wyborczych nazywamy ... [B.].

Jeszcze innym sposobem ograniczania praw wyborczych przedstawicieli klas niższych było wymaganie, by wyborca przez określony czas stale zamieszkiwał w danym okręgu wyborczym. Wymóg ten nazywamy ... [C.].

W celu zapewnienia konserwatywnego charakteru wybieranych organów władzy wprowadzano natomiast wysoki ... [D.].

Z kolei ... [E.] polegał na zarezerwowaniu prawa do udziału w wyborach wyłącznie dla mężczyzn.

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	

Zadanie 6. (0–16)

Wymienionym w tabeli datom rocznym przyporządkuj wydarzenia i kraje. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli właściwe litery i cyfry. Uwaga, jednej dacie może odpowiadać więcej niż jedno wydarzenie, ale tylko jeden kraj.

Rok	Wydarzenia	Kraj
1825		
1830		
1848		
1852		
1867		
1871		
1905		

A. „krwawa niedziela”	1. Austria
B. proklamowanie II Cesarstwa	2. Francja
C. pierwsze wybory do Dumy	3. Niemcy
D. powstanie dekabrystów	4. Rosja
E. proklamowanie II Republiki	
F. rewolucja lipcowa	
G. rewolucja lutowa	
H. powstanie państwa dualistycznego	
I. utworzenie II Rzeszy	

Zadanie 7. (0–6)

Wyjaśnij terminy. W punkcie 3. podaj również kraj, w którym ten typ monarchii się ukształtował.

1. Konstytucja oktrojowana – .....
- .....
2. Monarchia konstytucyjna– .....
- .....
3. Monarchia parlamentarna– .....
- .....
4. Prawo sankcji – .....
- .....
5. Samodzierżawie – .....
- .....

Zadanie 8. (0–23)

Wymienionym w tabeli państwom przyporządkuj odpowiednie terminy i informacje. Wpisz w drugiej kolumnie tabeli właściwe litery. Uwaga, niektóre informacje odnoszą się do więcej niż jednego państwa.

1. Niemcy	
2 Rosja/ZSRR	
3. Włochy	

- A. „brunatne koszule” • B. „centralizm demokratyczny”
 C. „czarne koszule” • D. gestapo • E. Gułag
 F. Nadzwyczajna Komisja do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem (Czeka)
 G. Narodowa Partia Faszystowska • H. „noc długich noży” • I. „noc kryształowa”
 J. NKWD • K. NSDAP • L. państwo totalitarne • M. rewolucja lutowa
 N. przewrót bolszewicki (tzw. rewolucja październikowa) • O. syndrom weimarski
 P. system korporacyjny • R. terror • S. ustawy norymberskie • T. wielka czystka

Zadanie 9. (0–6)

Wymienionym w tabeli krajom przyporządkuj dyktatorów. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. Austria	
2. Hiszpania	
3. Jugosławia	
4. Litwa	
5. Polska	
6. Portugalia	
7. Węgry	

- A. Aleksander I • B. Miklós Horthy • C. Józef Piłsudski • D. Miguel Primo de Rivera
 E. Antonio Salazar • F. Antanas Smetona

Zadanie 10. (0–8)

Systemom sprawowania rządów przyporządkuj kraje. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. klasyczny system prezydencki	
2. system kanclerski (odmiana systemu parlamentarno-gabinetowego)	
3. system parlamentarno-gabinetowy	
4. system parlamentarno-prezydencki (półprezydencki)	

- A. Belgia
- B. Finlandia
- C. Francja D. Holandia
- E. Republika Federalna Niemiec
- F. Stany Zjednoczone Ameryki
- G. Wielka Brytania • H. Włochy

Zadanie 11. (0–7)

Określ, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Podaj poprawną wersję zdań zawierających błąd.

1. Radykalne odchodzenie od stalinizmu w ZSRR i krajach satelickich rozpoczęło się natychmiast po śmierci Stalina w roku 1953.
2. Od roku 1948 w Jugosławii rozpoczęto budowę tzw. komunizmu narodowego.
3. Praska Wiosna została stłumiona wyłącznie przez jednostki armii radzieckiej.
4. Michaił Gorbaczow zastrzył radziecką politykę międzynarodową, m.in. wprowadził wojska radzieckie do Afganistanu.
5. Tak zwana Jesień Ludów rozpoczęła się w komunistycznych krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 1989 r.
6. We wszystkich europejskich krajach bloku wschodniego systemy komunistyczne zostały zlikwidowane na drodze pokojowej.
7. Michaił Gorbaczow został pierwszym prezydentem Federacji Rosyjskiej.

Zdanie	Prawdziwe czy fałszywe?	Wersja poprawna
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Zadanie 12. (0–10)

I. W których organizmach politycznych na ziemiach polskich na początku lat dwudziestych XIX w. panowały rządy konstytucyjne.

.....

.....

II. Wskaż króla polskiego, który został zdetronizowany w pierwszej połowie XIX w.

.....

III. W której części ziem polskich narodził się program pracy organicznej? Podaj oficjalną nazwę tego obszaru.

.....

IV. Wymień cztery przykłady antypolskich działań podejmowanych przez władze pruskie oraz niemieckie organizacje (od lat siedemdziesiątych XIX w.).

.....

.....

.....

.....

.....

V. Którego zaboru i której dziedziny życia dotyczy określenie „noc apuchtinowska”.

.....

Zadanie 13. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W 1917 r. w Szwajcarii utworzony został ... [A.], na czele którego stanął Roman Dmowski.

W roku 1917 w Warszawie jako namiastka władzy polskiej została powołana ... [B.].

W dniu 22 XI 1918 r. Józef Piłsudski objął funkcję ... [C.].

Konstytucja marcowa wprowadzała w Polsce system ... [D.].

Rządami fachowców nazywano w międzywojennej Polsce gabinety ... [E.].

Konstytucja kwietniowa odchodziła od zasady trójpodziału władz i przyznawała bardzo szerokie uprawnienia ... [F.].

W II Rzeczypospolitej szeroką autonomię uzyskało jedynie ... [G.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	

Zadanie 14. (0–6)

Wymienionym osobom przyporządkuj funkcje pełnione podczas II wojny światowej w polskim aparacie państwowym. Wpisz w drugiej kolumnie tabeli odpowiednie litery.

1. Jan Stanisław Jankowski	
2. Stanisław Mikołajczyk	
3. Jan Piekalkiewicz	
4. Władysław Raczkiewicz	
5. Cyryl Ratajski	
6. Władysław Sikorski	

A. delegat rządu na kraj • B. premier • C. prezydent

Zadanie 15. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W 1945 r. jednym z wicepremierów Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej został ... [A.], wcześniej (1943–1944) premier rządu emigracyjnego. Polityk ten stał wówczas na czele partii noszącej nazwę ... [B.]. W 1949 r. resztki tego ugrupowania zostały połączone z uzależnionym od komunistów ... [C.], w efekcie czego powstało ... [D.].

W 1948 r. w wyniku połączenia Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Partii Socjalistycznej powstała ... [E.].

Do 1952 r., czyli do momentu wprowadzenia nowej konstytucji, prezydentem Polski był komunistyczny polityk ... [F.].

Od 1952 r. oficjalna nazwa państwa polskiego brzmiała – ... [G.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	

Zadanie 16. (0–3)

Podaj początkowe i końcowe daty (roczne) wymienionych poniżej okresów z dziejów powojennej Polski.

1. kształtowanie się podstaw władzy komunistów: .....–.....
2. okres systemu totalitarnego: .....–.....
3. okres systemu autorytarnego: .....–.....

Zadanie 17. (0–19)

Wymienionym w tabeli datom przyporządkuj wydarzenia z historii Polski. W drugiej kolumnie tabeli wpisz właściwe litery.

1952	
1956	
1968	
1970	
1976	
1980	
1981	
1989	

- A. antysemicka kampania w środkach masowego przekazu
- B. częściowo wolne wybory do parlamentu
- C. fala wystąpień studenckich
- D. krwawe wydarzenia w Poznaniu
- E. brutalnie stłumione manifestacje robotnicze m.in. w Radomiu i Ursusie
- F. krwawo stłumione protesty robotników na Wybrzeżu (wywołane drastyczną podwyżką cen)
- G. likwidacja urzędu prezydenta
- H. objęcie władzy przez Edwarda Gierka
- I. objęcie władzy przez Władysława Gomułkę
- J. obrady „okrągłego stołu”
- K. odsunięcie Władysława Gomułki od władzy
- L. wprowadzenie stanu wojennego

- M. po raz pierwszy po 1945 r. objęcie urzędu premiera przez polityka niekomunistycznego
- N. utworzenie Komitetu Obrony Robotników
- O. porozumienia sierpniowe
- P. powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”
- R. przywrócenie urzędu prezydenta
- S. śmierć Bolesława Bieruta
- T. wprowadzenie do konstytucji PRL zapisu o PZPR jako „przewodniej sile” w państwie

Test 4 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 161)**

Zadanie 1. (0–17): I.: 1. – D.; 2. – A.; 3. – B.; II.: 1. – *związkowe*; 2. – *scentralizowane*; III.: *Stany Zjednoczone Ameryki*; IV.: np. *Szwajcaria, Austro-Węgry, Cesarstwo Niemieckie (II Rzesza)*; V.: np. *Czechosłowacja; Królestwo Serbów, Chorwatów i Słoweńców (Jugosławia)*, ewentualnie *ZSRR*; VI.: np. *Austria, Niemcy, Szwajcaria*; VII.: np. *Stany Zjednoczone, Kanada, Wenezuela, Meksyk, Indie, Kamerun*; VIII.: *Wspólnota Niepodległych Państw*.

Zadanie 2. (0–6): 1. – B., C., E.; 2. – A., D., F. **Zadanie 3. (0–9):** 1. – *pomocniczości lub subsydiaryzmu*; 2. – *agraryzmem*; 3. – *państwa dobrobytu lub welfare state*; 4. – *socjalnego państwa prawnego*; 5. – *neoliberalnej*; 6. – *dyktatury proletariatu*; 7. – *totalitarny*; 8. – *włoskiego faszystowskiego (faszystowskich Włoch)*; 9. – *anarchizmu*.

Zadanie 4. (0–6): I.: 1. E., 2. D., 3. C., 4. A., 5. B.; II.: B. **Zadanie 5. (0–5):** A – *cenzusem majątkowym*; B – *cenzusem wykształcenia*; C – *cenzusem domicyliu*; D – *cenzus wieku*; E – *cenzus płci*.

Zadanie 6. (0–16): 1825 – D., 4.; 1830 – F., 2.; 1848 – E., G., 2.; 1852 – B., 2.; 1867 – H., 1.; 1871 – I., 3.; 1905 – A., C., 4. **Zadanie 7. (0–6):** 1. – *konstytucja nadana przez władcę*; 2. – *monarchia, w której prawa i obowiązki władcy są określone przez konstytucję*; 3. (1 pkt za wyjaśnienie terminu i 1 pkt za podanie kraju) – *monarchia, w której parlament kontroluje władzę wykonawczą i ma nieograniczoną władzę ustawodawczą, ten typ monarchii ukształtował się Wielkiej Brytanii*; 4. – *prawo króla do zatwierdzania każdej ustawy parlamentu*; 5. – *forma absolutyzmu, która ukształtowała się w Rosji*.

Zadanie 8. (0–23): 1. – A., D., H., I., K., L., O., R., S.; 2. – B., E., F., J., L., M., N., R., T.; 3. – C., G., L., P., R. **Zadanie 9. (0–6):** 2. – D.; 3. – A.; 4. – F.; 5. – C.; 6. – E.; 7. – B. **Zadanie 10. (0–8):** 1. – F.; 2. – E.; 3. – A., D., G., H.; 4. – B., C. **Zadanie 11. (0–7):** 1. – *falszywe, wersja poprawna: ... po XX Zjeździe KPZR w 1956 r. lub w 1956 r., ... po potępieniu przez Nikitę Chruszczowa w tajnym referacie kultu jednostki*; 2. – *prawdziwe*; 3. – *falszywe, wersja poprawna: ... przez siły Układu Warszawskiego*; 4. – *falszywe, wersja poprawna: ... złagodził radziecką politykę międzynarodową, m.in. wycofał wojska radzieckie z Afganistanu*; 5. – *prawdziwe*; 6. – *falszywe, wersja poprawna: We wszystkich europejskich krajach bloku wschodniego, z wyjątkiem Rumunii, ...*; 7. – *falszywe, wersja poprawna: Boris Jelcyn ...*

Zadanie 12. (0–10): I. – *Królestwo Polskie, Rzeczpospolita Krakowska (Wolne Miasto Kraków)*; II. – *Mikołaj I*; III. – *w Wielkim Księstwie Poznańskim*; IV. np. – *kulturkampf, wprowadzanie języka niemieckiego jako wykładowego do szkół, wprowadzenie obowiązku nauczania religii w języku niemieckim, działania wymierzone w Kościół katolicki (jako ostoję polskości), tzw. rugi pruskie, działalność Komisji Kolonizacyjnej, działalność Hakaty, ustawa z 1908 r. pozwalająca na wywłaszczanie majątków należących do Polaków*; V. – *zaboru rosyjskiego, oświaty (szkolnictwa)*.

Zadanie 13. (0–7): A. – *Komitet Narodowy Polski*; B. – *Rada Regencyjna*; C. – *Tymczasowego Naczelnika Państwa*; D. – *parlamentarno-gabinetowy (ewentualnie demokracji parlamentarnej)*; E. – *pozaparlamentarne*; F. – *prezydentowi*; G. – *województwo śląskie*.

Zadanie 14. (0–6): 1. – A.; 2. – B.; 3. – A.; 4. – C.; 5. – A.; 6. – B. **Zadanie 15. (0–7):** A. – *Stanisław Mikołajczyk*; B. – *Polskie Stronnictwo Ludowe*; C. – *Stronnictwem Ludowym*; D. –

Zjednoczone Stronnictwo Ludowe; E. – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza; F. – Bolesław Bierut; G. – Polska Rzeczpospolita Ludowa. Zadanie 16. (0–3): 1. – 1944–1948; 2. – 1949–1956; 3. – 1956–1989. Zadanie 17. (0–19): 1952 – G.; 1956 – D., I., S.; 1968 – A., C.; 1970 – F., H., K.; 1976 – E., N., T.; 1980 – O., P.; 1981 – L., 1989 – B., J., M., R.

Test 5 – Człowiek i wojna

Zadanie 1. (0–5)

Wymień pięć sposobów postrzegania wojny w Europie XIX w.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–6)

I. W 1864 r. powstała organizacja, której głównym zadaniem miało być niesienie pomocy rannym żołnierzom. Podaj jej nazwę.

.....

II. Kiedy i w jakim dokumencie zdefiniowano pojęcie zbrodni przeciwko ludzkości?

.....

III. W 1970 r. zdefiniowano pojęcie wojny agresywnej. Jakie miały być konsekwencje rozpoczęcia takiej wojny dla agresora?

.....

.....

.....

IV. Wymień dwa warunki, które muszą zostać spełnione, by wojna mogła być uznana za sprawiedliwą.

.....

.....

Zadanie 3. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. Podczas wojny burskiej zastosowano po raz pierwszy nowe metody zwalczania partyzantki poprzez odcinanie jej od naturalnego zaplecza – ludności cywilnej. Ludność ta była izolowana w .....
2. Podczas I wojny światowej na skutek równowagi sił między walczącymi stronami front ustabilizował się na wiele miesięcy na jednej linii. Taka długotrwała i wyczerpująca wojna określana jest mianem .....
3. Pierwszym w dziejach ludzkości konfliktem ..... (tzn. prowadzonym z wykorzystaniem wszystkich dostępnych środków materialnych i psychologicznych przeciw całej ludności przeciwnika, bez rozróżniania wojskowych i cywilów), była .....
4. Tak zwane ostateczne rozwiązanie (*Endlösung*) był to hitlerowski program całkowitej .....
5. Hitlerowski plan wysiedlenia za Ural rdzennej ludności z obszarów Polski, Białorusi, Ukrainy i krajów bałtyckich, a następnie skolonizowania tych ziem przez Niemców nazwano .....

Zadanie 4. (0–13)

Wskaż: kraje, w których w okresie II wojny światowej okupacja hitlerowska była najbardziej bezwzględna i brutalna (wstaw w drugiej kolumnie tabeli literę „X”); kraje, w których Niemcy utrzymali wcześniejsze struktury władz, stawiając na ich czele zaufanych ludzi (wstaw literę „Z”); w których na szeroką skalę rozwinęły się antyniemieckie działania partyzanckie (wstaw literę „P”).

1. Belgia	
2. Czechy	
3. Francja (część okupowana)	
4. Grecja	
5. Holandia	
6. Jugosławia	
7. Norwegia	
8. Polska	
9. ZSRR	

Zadanie 5. (0–4)

Przeczytaj informacje dotyczące pewnego rodzaju konfliktu.

W wojnie tej zwycięża strona, która potrafi:

- zamienić wojnę partyzancką w regularną,
- skutecznie mobilizować duże grupy ludzi,
- skutecznie zdobywać środki materialne,
- wysunąć trafiające do ludności postulaty społeczne i gospodarcze.

1. Jakiego typu konfliktów dotyczą te informacje?

.....

2. Podaj dwa przykłady tego typu konfliktów z pierwszej połowy XX w. (Nie musisz podawać dat).

.....

3. Który konflikt uważa się za pierwszą „nowoczesną” wojnę tego typu? (Nie musisz podawać dat).

.....

Zadanie 6. (0–7)

Wymienione poniżej wojny przyporządkuj właściwym typom konfliktów. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

- A. „brudna wojna” w Indochinach (1945–1954) • B. konflikt w Sudanie (od 1983 r.)
 C. wojna algierska (1954–1962) • D. wojna domowa w Kongu
 E. wojny domowe w Rwandzie (od 1959 r.) • F. wojny prowadzone przez Izrael (od 1948 r.)

1. konflikty etniczne	
2. konflikty religijne	
3. wojny dekolonizacyjne	
4. „wojny surowcowe”	
5. wojny, w których istotną rolę odgrywają jednocześnie czynniki charakterystyczne dla konfliktów etnicznych, religijnych i dekolonizacyjnych	

Zadanie 7 (0–4)

Wymień cztery nowe typy broni, które odegrały ważną rolę w czasie I wojny światowej.

.....
.....

Zadanie 8. (0–6)

1. Podaj dwa przykłady zastosowania przez Niemców doktryny wojny błyskawicznej w działaniach zbrojnych podczas II wojny światowej.

.....

2. Podaj dwa przykłady zastosowania doktryny wojny błyskawicznej przez wojska koalicji antyhitlerowskiej.

.....
.....

3. Jakiego typu broni, wykorzystywanej na dużą skalę podczas I wojny światowej, nie zastosowano w okresie II wojny światowej? Wyjaśnij, dlaczego tak się stało (podaj jeden powód).

.....
.....
.....

Zadanie 9. (0–9)

Wymienione poniżej państwa przyporządkuj do odpowiednich grup (wpisz właściwe litery).

- A. Chiny • B. Francja • C. Indie • D. Izrael • E. Rosja • F. Korea Północna • G. Pakistan
H. Stany Zjednoczone • I. Wielka Brytania

1. państwa tzw. klubu atomowego – .....
2. kraje spoza tzw. klubu atomowego, które posiadają broń atomową – .....
2. kraje, które prawdopodobnie posiadają broń atomową lub mogą ją w każdej chwili wyprodukować – .....

Zadanie 10. (0–9)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia (rozpoczynając od najwcześniejszego). Wstaw w pierwszej kolumnie tabeli odpowiednie numery.

	A. I wojna bałkańska
	B. aneksja Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry
	C. klęska Austrii w wojnie z Prusami
	D. ukształtowanie się trójporozumienia
	E. ukształtowanie się trójprzymierza
	F. wojna francusko-pruska
	G. wojna japońsko-rosyjska
	H. wojna krymska
	I. wybuch I wojny światowej

Zadanie 11. (0–12)

Wymienionym w tabeli międzynarodowym układom i sojuszom przyporządkuj informacje. Wstaw odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli

1. Ententa Bałkańska	
2. Ententa Bałtycka	
3. układ w Monachium	
4. Mała Ententa	
5. pakt antykominternowski	
6. pakt Ribbentrop–Mołotow	
7. pakt stalowy	
8. pakt trójstronny	
9. układ w Locarno	
10. układ w Rapallo	

- A. podział stref wpływów w Europie Środkowej między ZSRR i III Rzeszą
- B. potwierdzenie nienaruszalności wschodniej granicy Belgii i Francji
- C. potwierdzenie ścisłej współpracy Niemiec, Włoch i Japonii
- D. przełamanie izolacji Rosji Radzieckiej na arenie międzynarodowej
- E. sojusz Estonii, Litwy i Łotwy
- F. sojusz Grecji, Jugosławii, Rumunii i Turcji

- G. sojusz Rumunii, Jugosławii i Czechosłowacji wymierzony przeciw Węgrom
- H. sojusz wojskowy między Niemcami i Włochami
- I. układ Niemiec, Japonii i Włoch wymierzony przeciw ZSRR
- J. uzyskanie przez Niemcy możliwości produkowania i testowania broni, której nie wolno im było produkować na własnym terytorium
- K. uzyskanie przez Rosję Radziecką dostępu do nowych technologii
- L. zmuszenie Czechosłowacji do ustąpienia III Rzeszy obszaru Sudetów

Zadanie 12. (0–3)

Do podanych niżej objaśnień dopisz odpowiednie nazwy.

1. Powstał z obszaru ziem czeskich zajętych przez Niemcy w marcu 1939 r. – .....
- .....
2. Marionetkowe państwo utworzone przez Japonię w Mandżurii w 1931 r. – .....
3. Kryptonim niemieckiego planu uderzenia na ZSRR w 1941 r. – .....
- .....

Zadanie 13. (0–5)

Konferencjom Wielkiej Trójki przyporządkuj decyzje. Wpisz odpowiednie litery w drugiej kolumnie tabeli.

1. konferencja w Teheranie (listopad–grudzień 1943 r.)	
2. konferencja w Jałcie (luty 1945 r.)	
3. konferencja w Poczdamie (lipiec–sierpień 1945 r.)	

- A. decyzja o osądzeniu zbrodniarzy wojennych
- B. decyzja o otwarciu przez USA i Wielką Brytanię tzw. drugiego frontu we Francji
- C. decyzja o podziale Niemiec na strefy okupacyjne
- D. ustalenie przebiegu granicy polsko-niemieckiej do czasu podpisania traktatu pokojowego
- E. decyzja o wysiedleniu wszystkich Niemców z polski z Polski, Czechosłowacji i Węgier

Zadanie 14. (0–5)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W roku 1946 Winston Churchill powiedział: „Od Szczecina nad Bałtykiem do Triestu nad Adriatykiem zapadła ... [A.]”. W ten sposób w przenośni określił granicę stref wpływów dwóch ... [B.], które wyłoniły się na arenie międzynarodowej po II wojnie światowej.

Doktrynę Trumana, zgodnie z którą Stany Zjednoczone powinny wspierać państwa i narody stawiające opór rozprzestrzenianiu się komunizmu, nazywa się inaczej doktryną ... [C.].

Po II wojnie światowej zarówno Stany Zjednoczone, jak i Związek Radziecki dysponowały bronią atomową, co spowodowało ukształtowanie tzw. równowagi strachu i unikanie przez oba państwa bezpośredniego starcia. USA i ZSRR podejmowały natomiast działania polityczne i propagandowe wymierzone w przeciwnika – prowadziły ze sobą tzw. ... [D.].

Powstanie ... [E.] w 1949 r. zakończyło proces kształtowania się radzieckiej strefy wpływów w Europie Środkowej i Wschodniej.

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	

Zadanie 15. (0–9)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia (rozpoczynając od najwcześniejszego). Wstaw odpowiednie numery w pierwszej kolumnie tabeli. Zwróć uwagę, że niektóre wydarzenia miały miejsce w tym samym roku – potraktuj je jako równoczesne i oznacz tym samym numerem.

	A. koniec wojny domowej w Grecji – pokonanie komunistów przez siły prozachodnie
	B. ogłoszenie doktryny Trumana
	C. powołanie do życia Organizacji Narodów Zjednoczonych
	D. utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej
	E. utworzenie Paktu Północnoatlantyckiego
	F. utworzenie Republiki Federalnej Niemiec
	G. utworzenie Układu Warszawskiego
	H. wybuch wojny koreańskiej
	I. zwycięstwo komunistów w Chinach – utworzenie Chińskiej Republiki Ludowej

Zadanie 16. (0–2)

Podaj dwie polityczne konsekwencje wyczerpania gospodarki radzieckiej w wyniku wyścigu zbrojeń.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–2)

Wyjaśnij, dlaczego w drugiej połowie XIX w. polskich dążeń niepodległościowych nie poparł rząd żadnego europejskiego państwa. Podaj dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–7)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

1. W okresie I wojny światowej, po ogłoszeniu w 1916 r. przez cesarzy Niemiec i Austrii tzw. ... [A.], sprawa polska stała się ważnym problemem w polityce międzynarodowej. W sierpniu 1917 r. państwa ententy uznały za oficjalne przedstawicielstwo Polski działający w Paryżu ... [B.], na czele którego stał Roman Dmowski. Jesienią 1918 r. na ziemiach polskich kształtowały się różne ośrodki polskiej władzy państwowej, m.in. w Krakowie powstała ... [C.], a w ... [D.] został utworzony Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej. Wszystkie te organy władzy podporządkowały się ... [E.], który w dniu 22 listopada 1918 r. objął urząd Tymczasowego ... [F.]. Państwo polskie zostało oficjalnie uznane na arenie międzynarodowej na początku ... [G.] r.

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	

Zadanie 19. (0–8)

Wymienionym w tabeli regionom przyporządkuj informacje dotyczące procesu kształtowania się granic Polski po I wojnie światowej. Wpisz w drugiej kolumnie tabeli odpowiednie litery.

1. Gdańsk	
2. Górny Śląsk	
3. tereny na zachód od linii Dźwina–Dniestr	
4. Warmia i Mazury	
5. Wielkopolska	
6. Wileńszczyzna	

- A. decyzja Rady Ligi Narodów o przebiegu granicy • B. „bunt” generała Żeligowskiego
 C. powołanie wolnego miasta na mocy traktatu wersalskiego
 D. plebiscyt • E. powstanie (powstania) • F. traktat pokojowy w Rydze
 G. włączenie do Niemiec zgodnie z wynikiem plebiscytu
 H. włączenie w granice Polski na mocy traktatu wersalskiego

Zadanie 20. (0–3)

1. W jaki sposób władze II Rzeczypospolitej realizowały politykę utrzymywania „równej odległości” między Niemcami i ZSRR? (W odpowiedzi podaj dwa wydarzenia wraz z datami rocznymi).

.....

.....

.....

.....

.....

2. Jakie były dla polskiego rządu w Londynie konsekwencje niemieckiej agresji na ZSRR?
(W odpowiedzi podaj jedno wydarzenie wraz z datą – miesiąc i rok).

.....

.....

.....

.....

.....

3. Kiedy państwa zachodnie cofnęły swoje uznanie polskiemu rządowi w Londynie?
(W odpowiedzi podaj wydarzenie oraz miesiąc i rok).

.....

.....

.....

Test 5 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 125)**

Zadanie 1. (0–5): np. – wojna jako forma rywalizacji między narodami (koncepcja darwinizmu społecznego); wojna jako skuteczna metoda rozwiązywania konfliktów międzypaństwowych; wojna jako czynnik integrujący państwo i społeczeństwo; wojna jako czynnik regulujący liczebność populacji; wojna jako forma krzewienia cywilizacji zachodniej; wojna jako sposób poszerzania terytorium własnego państwa; wojna jako działanie ułatwiające ekspansję gospodarczą. **Zadanie 2. (0–6):** I. – Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża; II. – w roku 1945 w statucie Międzynarodowego Trybunału Wojskowego w Norymberdze; III. – sankcje międzynarodowe (represje o charakterze gospodarczym, politycznym lub wojskowym); IV. – np. musi istnieć sprawiedliwy powód (np. obrona praw człowieka); musi wynikać ze słusznego zamiaru (a nie np. z żądzy zemsty); decyzja o rozpoczęciu wojny musi zostać podjęta przez władze do tego uprawnione; musi zostać ogłoszona publicznie po wyczerpaniu wszystkich innych środków zażegnania konfliktu. **Zadanie 3. (0–6):** 1. – obozach koncentracyjnych; 2. – wojny pozycyjnej; 3. – totalnym, II wojna światowa; 4. – zagłady Żydów; 5. – Generalnym Planem Wschodnim. **Zadanie 4. (0–13):** 1. – Z; 2. – Z; 3 – Z; 4 – X, P; 5. – Z; 6. – X, P; 7. – Z; 8. – X, P; 9 – X, P. **Zadanie 5. (0–4):** 1. – wojen domowych; 2. (uczeń nie musi podawać dat) – np. wojna domowa w Rosji (1917–1922); wojny domowe w Chinach (1927–1937, 1946–1949); wojna domowa w Hiszpanii (1936–1939); 3. (uczeń nie musi podawać daty) – wojnę secesyjną w Stanach Zjednoczonych (1861–1865). **Zadanie 6. (0–7):** 1. – E.; 2. – B.; 3. – A., C. ; 4. – D.; 5. – F. **Zadanie 7. (0–4):** okręty podwodne; broń pancerna (czołgi); broń chemiczna; samoloty (lotnictwo). **Zadanie 8. (0–6):** 1. – np. kampania w Polsce, kampania w Holandii, kampania we Francji, kampania w ZSRR; 2. – np. działania brytyjskie w Afryce w latach 1941–1942, działania Armii Czerwonej od roku 1943; 3. broń chemiczna, powody – np. mała skuteczność broni chemicznej wynikająca z udoskonalenia środków ochrony, obawa przed reakcją opinii publicznej. **Zadanie 9. (0–9):** 1. – A., B., E., H., I.; 2. – C., G.; 3. – D., F. **Zadanie 10. (0–9):** A. – 8.; B. – 7.; C. – 2.; D. – 6.; E. – 4.; F. – 3.; G. – 5.; H. – 1.; I. – 9. **Zadanie 11. (0–12):** 1. – F.; 2. – E.; 3. – L.; 4. – G.; 5. – I.; 6. – A.; 7. – H.; 8. – C.; 9. – B.; 10. – D., J., K. **Zadanie 12. (0–3):** 1. – Protektorat Czech i Moraw; 2. – Mandżukuo; 3. – Plan Barbarossa. **Zadanie 13. (0–5):** 1. – B.; 2. – A., C.; 3 – D., E. **Zadanie 14. (0–5):** A. – żelazna kurtyna; B. – supermocarstw (ewentualnie bloków politycznych); C. – powstrzymanie; D. – zimną wojnę; E. – Niemieckiej Republiki Demokratycznej. **Zadanie 15. (0–9):** A. – 3.; B. – 2.; C. – 1.; D. – 3.; E. – 3.; F. – 3.; G. – 5.; H. – 4.; I. – 3. **Zadanie 16. (0–2):** np. decyzja władz radzieckich o wycofaniu wojsk z Afganistanu; brak sprzeciwu ZSRR wobec ruchów wolnościowych w Europie Środkowej i Wschodniej (zgoda na likwidację radzieckiej strefy wpływów w Europie Środkowo-Wschodniej. **Zadanie 17. (0–2):** np. obawiano się naruszenia równowagi politycznej w Europie; rządy krajów europejskich nie chciały w imię interesów Polaków wchodzić w konflikt z potężnymi państwami zaborczymi; sprawę polską często postrzegano jako wewnętrzny problem Rosji. **Zadanie 18. (0–7):** A – aktu 5 listopada; B –

Komitet Narodowy Polski; C – Polska Komisja Likwidacyjna; D – Lublinie; E. – Józefowi Piłsudskiemu; F. – Naczelnika Państwa; G. – 1919. Zadanie 19 (0–8): 1. – C.; 2. – A., E.; 3. – F.; 4. – D., G.; 5. – E., H.; 6. – B. Zadanie 20. (0–3): 1. – zawarły układy o nieagresji z ZSRR w 1932 r. oraz z Niemcami w 1934 r.; 2. – w lipcu 1941 r. został zmuszony do nawiązania stosunków dyplomatycznych z rządem radzieckim (do zawarcia tzw. układu Sikorski–Majski); 3. – po utworzeniu Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej w czerwcu 1945 r.

Test 6 – Człowiek i Bóg

Zadanie 1. (0–5)

Uzupełnij objaśnienia terminów.

1. .... – nurt występujący na początku XIX w. wśród wszystkich wyznań chrześcijańskich, akcentujący moralny wymiar postaw religijnych, na drugim planie stawiający kwestie czysto dogmatyczne oraz przynależność do określonego Kościoła.
2. .... – krytyczny stosunek do instytucji kościelnych i duchowieństwa.
3. .... – wzmocnienie więzi łączących wiernych z ich wspólnotą kościelną.
4. .... – ruch dążący do porozumienia i współpracy między różnymi Kościołami chrześcijańskimi.
5. Światopogląd ..... – inaczej światopogląd świecki, niereligijny.

Zadanie 2. (0–4)

Podaj cztery informacje dotyczące działań Kościoła katolickiego mających na celu nawiązanie i podtrzymywanie dialogu chrześcijańsko-żydowskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–4)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W XX w. chrześcijanie w Afryce i Azji zaczęli dążyć do silniejszego powiązania chrześcijaństwa z miejscowymi kulturami, mentalnością, wrażliwością religijną. Zjawisko to określamy mianem ... [A.] chrześcijaństwa.

W XIX w. pojawił się w społecznościach muzułmańskich ruch, którego przedstawiciele głosili konieczność modyfikacji prawa islamskiego w celu dostosowania go do nowych czasów. Ruch ten nazywany jest ... [B.].

W XX w. ukształtowały się radykalne ruchy religijne, głoszące, że źródłem wszelkiego zła są procesy modernizacyjne, które naruszają tradycyjny porządek społeczny. Takie postawy określamy mianem ... [C.]. Zaznaczył się on szczególnie silnie w krajach ... [D.].

A.	
B.	
C.	
D.	

Zadanie 4. (0–5)

I. Podaj narodowość oraz wyznanie (religię) grup będących stronami konfliktów w dwudziestowiecznej Europie.

1. W Irlandii Północnej: .....

.....

2. W Bośni i Hercegowinie (w latach 1992–1995): .....

.....

II. W obu wymienionych w punkcie I. konfliktach główną rolę ogrywają czynniki narodowościowe. Wyjaśnij, dlaczego toczyły (toczą) się one jednak w dużej mierze pod hasłami religijnymi.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–5)

Wskaż informacje dotyczące realizacji przez Kościół koncepcji ultramontanizmu.

- A. akceptacja rozdziału Kościoła od państwa
- B. centralizacja struktur Kościoła
- C. ogłoszenie się przez papieża Piusa IX „więźniem Watykanu”
- D. ogłoszenie przez sobór watykański I dogmatu o nieomyślności papieża w sprawach wiary i moralności
- E. pozostawianie dużej swobody Kościołom lokalnym
- F. ujednoczenie kultu
- G. ujednoczenie systemu kształcenia duchownych
- H. uznanie równorzędności różnych religii
- I. zaostrzenie dyscypliny wśród duchowieństwa

Zadanie 6. (0–5)

Objaśnieniom przyporządkuj hasła. Wpisz przy objaśnieniach odpowiednie litery. Uwaga, jedno z haseł pasuje do dwóch objaśnień.

1. antykościelna polityka Bismarcka (prowadzona w latach 1871–1878) – .....
2. dokument, który odegrał szczególną rolę w kształtowaniu się nauki społecznej Kościoła katolickiego – .....
3. liberalno-katolicki konflikt w dziewiętnastowiecznej Europie – .....
4. porozumienie między papieżem i państwem włoskim w sprawie utworzenia Państwa Watykan i zasad działania Kościoła katolickiego we Włoszech – .....
5. głębokie reformy struktury i liturgii Kościoła katolickiego, otwarcie się katolicyzmu na dialog z innymi wyznaniami – .....

- A. encyklika *Rerum novarum* Leona XIII • B. encyklika *Quanta cura* Piusa IX
- C. kulturkampf • D. sobór watykański II • E. traktaty laterańskie
- F. encyklika *Mit brennender Sorge* Piusa XI

Zadanie 7. (0–4)

W okresie zaborów w świadomości Polaków upowszechniły się pewne stereotypy etniczno-wyznaniowe. Podaj nazwy wyznań, z którymi w powszechnej świadomości łączono każdą z wymienionych narodowości.

- A. Niemcy – .....
- B. Polacy – .....
- C. Rosjanie – .....
- D. Ukraińcy – .....

Zadanie 8. (0–9)

Wymienionym grupom wyznaniowym przyporządkuj informacje dotyczące ich wyznawców w II Rzeczypospolitej. Wpisz odpowiednie litery.

1. wierni Kościoła ewangelicko-augsburskiego (luteranie) – .....
2. grekokatolicy (unicy) – .....
3. katolicy – .....
4. muzułmanie – .....
5. prawosławni – .....
6. żydzi – .....

- A. niewielkie grupy ludności w północno-wschodniej Polsce
- B. Litwini na Wileńszczyźnie
- C. ok. 27 procent ludność miast, głównie w Polsce centralnej i wschodniej
- D. Słowacy na Spiszu
- E. Niemcy w dawnym zaborze pruskim i w Galicji Wschodniej
- F. grupy Polaków przede wszystkim na Śląsku Cieszyńskim; centrum intelektualnym Polaków tego wyznania była Warszawa
- G. 63 procent społeczeństwa, w przeważającej większości Polacy
- H. ok. 11 procent społeczeństwa, przede wszystkim Ukraińcy z Galicji Wschodniej
- I. Ukraińcy z Wołynia i Białorusini

Zadanie 9. (0–6)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

W 1919 r. powołany został do życia ... [A.] – ważny ośrodek kształcenia polskiej inteligencji katolickiej.

Polski Kościół prawosławny, początkowo związany z patriarchatem w Moskwie, w 1922 r. ogłosił samodzielność, czyli ... [B.].

W roku 1965 polscy biskupi ogłosili list otwarty, w którym padły słowa: „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”. List ten skierowany był do ... [C.].

Po II wojnie światowej prymas polski, kardynał ... [D.] popierał rozwój różnych form pobożności nawiązujących do tzw. religijności ludowej.

Typ religijności elitarniej i intelektualnej reprezentowało w powojennej Polsce środowisko związane z „Tygodnikiem Powszechnym”, otaczane opieką przez metropolitę krakowskiego, kardynała ... [E.].

W roku 1978 rozpoczął się pontyfikat ... [F.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	

Test 6 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 47)**

Zadanie 1. (0–5): 1. – „oświecone chrześcijaństwo”; 2. – antyklerykalizm; 3. – rekonfesjonalizacja; 4. – ekumenizm; 5. – laicki. **Zadanie 2. (0–4):** np. potępienie wszelkich form antysemityzmu przez sobór watykański II; utworzenie na II soborze watykańskim Komisji do Spraw Religijnych Stosunków z Judaizmem; wizyta Jana Pawła II w rzymskiej synagodze; nawiązanie za pontyfikatu Jana Pawła II stosunków dyplomatycznych między Watykanem a Izraelem; wizyta Jana Pawła II w Izraelu w 2000 r. **Zadanie 3. (0–4):** A. – akulturacji; B. – islamskim reformizmem; C. – fundamentalizmu (fundamentalizmu religijnego); D – muzułmańskich (islamskich). **Zadanie 4. (0–5):** I. (0–2): 1. Irlandczycy – katolicy, irlandzcy Brytyjczycy (Brytyjczycy) – protestanci (anglikanie); 2. Chorwaci – katolicy, Serbowie – prawosławni, Bośniacy – muzułmanie; II. (0–3): w obu wypadkach różnice wyznaniowe określają podział narodowo-polityczny, ponieważ nie ma różnic językowych – Irlandczycy i Brytyjczycy posługują się językiem angielskim, Chorwaci, Serbowie i Bośniacy posługują się językiem serbsko-chorwackim. **Zadanie 5. (0–5):** B., D., F., G., I. **Zadanie 6. (0–5):** 1. – C.; 2. – A.; 3. – C.; 4. – E.; 5. – D. **Zadanie 7. (0–4):** A. – ewangelicy (protestanci, luteranie); B. – katolicy; C. – prawosławni; D. – grekokatolicy. **Zadanie 8. (0–9):** 1. – E., F.; 2. – H.; 3. – B., D., G.; 4. – A.; 5. – I.; 6. – C. **Zadanie 9. (0–6):** A. – Katolicki Uniwersytet Lubelski; B. – autokefalię; C. – biskupów niemieckich; D. – Stefan Wyszyński; E. – Karola Wojtyłę; F. – Jana Pawła II.

Test 7 – Człowiek i kultura

Zadanie 1. (0–15)

I. Ukształtowanym w XIX w. systemom edukacji elementarnej przyporządkuj informacje. wpisz w drugiej kolumnie tabeli odpowiednie litery.

1. system kontynentalny	
2. system brytyjski	

- A. bardzo ograniczona ingerencja państwa w funkcjonowanie edukacji
- B. centralizacja
- C. system oparty na społecznych inicjatywach
- D. podporządkowanie systemu szkolnego państwu

II. Wskaż kraje oraz regiony, w których u progu XX w. analfabetyzm był już praktycznie wyeliminowany (pisz literę „W”), oraz kraje i regiony, w których nadal był wysoki (wpisz „A”).

1. Galicja – .....
2. Hiszpania – .....
3. kraje bałkańskie – .....
4. wysoko uprzemysłowione kraje Zachodu – .....
5. Królestwo Polskie – .....
6. Portugalia – .....
7. Rosja – .....
8. Skandynawia – .....
9. zabór pruski – .....

III. Określ opisane poniżej modele szkół wyższych.

1. szkoły wyższe wyspecjalizowane w określonych dziedzinach – model .....
2. uniwersytet skupiający wydziały zajmujące się różnymi dziedzinami nauki – model .....

Zadanie 2. (0–4)

Światopoglądowi artystycznemu lub tendencji ideowej w sztuce przyporządkuj informacje. Wpisz odpowiednie litery.

1. modernizm – .....
2. postmodernizm (ponowoczesność) – .....
3. romantyzm – .....
4. sztuka awangardowa – .....

A. fascynacja nowoczesną cywilizacją; przekonanie, że tradycyjne środki artystycznego wyrazu są niewystarczające, by wyrazić nowość współczesności, którą może oddać jedynie sztuka nowoczesna

B. podważenie pewności obiektywnego (naukowego) poznania rzeczywistości za pomocą rozumu; uznanie różnorodności opinii za sytuację nieuchronną; ironiczny dystans do wszelkich kategorycznych sądów; w sztuce zwrócenie się ku temu co historyczne

C. różne formy artystycznego eksperymentu; naruszanie wcześniejszych kanonów i przyzwyczajęń, przekraczanie ograniczeń, np. moralnych, estetycznych

D. pierwszy prąd uznający istnienie wielu równorzędnych kanonów piękna, jego przedstawiciele fascynowała zarówno sztuka klasyczna, jak i gotycka

Zadanie 3. (0–7)

Poszczególnym objaśnieniom przyporządkuj style artystyczne. Wpisz odpowiednie litery.

1. styl ten narodził się w XVIII w. i dominował w architekturze na początku XIX stulecia, był charakterystyczny np. dla monumentalnych budowli publicznych – .....
2. styl ten narodził się w drugiej połowie XVIII w. na Wyspach Brytyjskich i na początku następnego stulecia dotarł na kontynent – .....
3. jeden z tzw. stylów historycznych, które narodziły się po 1820 r. – .....
4. tzw. styl historyzujący, rozwijał się od lat trzydziestych XIX w. – .....
5. popularny w pierwszej połowie XIX w. tzw. styl mieszczański – .....
6. styl w architekturze i sztuce użytkowej, narodził się pod koniec XIX w. – .....
7. tendencja kształtująca się w sztuce od lat sześćdziesiątych XX w. – .....

A. biedermeier • B. eklektyzm • C. postmodernizm • D. secesja • E. neogotyck

F. klasycyzm (neoklasycyzm) • G. styl neorenesansowy

Zadanie 4. (0–12)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli.

W XIX w. narodową szkołę polską w muzyce reprezentowali ... [A.] i ... [B.]

W XIX i na początku XX w. najważniejszymi centrami kultury europejskiej były dwie stolice ... [C.] i ... [D.].

Specyficzny konglomerat etniczny niemiecko-słowiański z elementami węgierskimi, rumuńskimi i żydowskimi decydował o specyfice ... [E. określ region].

W XIX i na początku XX w. peryferyjnymi regionami Europy, wyraźnie zapóźnionymi pod względem rozwoju cywilizacyjnego, były: ... [F.], ...[G.], ... [H.], ... [I.] i ... [J.].

W XIX i na początku XX w. na obszarze regionów peryferyjnych analfabetyzm został niemal zupełnie wyeliminowany jedynie w ... [K.].

W XIX i w pierwszej połowie XX w. na ziemiach polskich szczególną rolę kulturotwórczą odgrywała grupa społeczna zwana ... [L.].

A.	
B.	
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	
H.	
I.	
J.	
K.	
L.	

Zadanie 5. (0–9)

Nurtom w malarstwie przyporządkuj twórców. Wstaw w drugiej kolumnie tabeli odpowiednie litery.

A. Paul Cézanne • B. Edgar Degas • C. Paul Gauguin • D. Vincent van Gogh

E. Wassily Kandinsky • F. Henri Matisse • G. Claude Monet • H. Pablo Picasso

I. Auguste Renoir

1. fowizm	
2. impresjonizm	
3. kubizm	
4. indywidualistyczne malarstwo końca XIX i początku XX w.	
5. sztuka abstrakcyjna	

Zadanie 6. (0–2)

Podaj dwie przyczyny upowszechnienia się w dziewiętnastowiecznej Europie modelu kultury obejmującego większość grup społecznych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Wymień dwa istotne czynniki powodujące amerykańizację kultury europejskiej po I wojnie światowej.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–5)

Wskaż miasta, w których istniały polskie uniwersytety. Wpisz odpowiednie litery.

1. w latach 1815–1830 – .....
2. koniec XIX w. – .....

A. Kraków • B. Lwów • C. Poznań • D. Warszawa • E. Wilno

Zadanie 9. (0–5)

Uzupełnij w zdaniach brakujące informacje.

1. W 1817 r. Maksymilian Ossoliński założył Zakład Narodowy im. Ossolińskich z siedzibą we ..... [podaj miasto].
2. W 1829 r. w ..... [podaj miasto] Edward Raczyński założył Bibliotekę Raczyńskich.
3. Pierwszy *Słownik języka polskiego* opracował .....
4. Prekursorem modernizmu na ziemiach polskich był ....., który przeniósł na polski grunt hasło „sztuka dla sztuki”.
5. Reforma szkolnictwa średniego w II Rzeczypospolitej została przygotowana przez ministra Janusza Jędrzejewicza i wprowadzona w roku .....

Zadanie 10. (0–19)

Dziedzinom nauki przyporządkuj ich przedstawicieli. W drugiej kolumnie tabeli wpisz odpowiednie litery.

1. filozofia	
2. historia	
3. matematyka	
4. prawo	
5. socjologia	

- A. Kazimierz Ajdukiewicz • B. Oswald Balzer • C. Stefan Banach • D. Michał Bobrzyński
 E. August Cieszkowski • F. Marcei Handelsman • G. Roman Ingarden
 H. Walerian Kalinka • I. Władysław Konopczyński • J. Tadeusz Kotarbiński
 K. Stanisław Kutrzeba • L. Joachim Lelewel • M. Karol Libelt • N. Waław Sierpiński
 O. Józef Szujski • P. Alfred Tarski • R. Władysław Tatarkiewicz
 S. Kazimierz Tymieniecki • T. Florian Znaniecki

Zadanie 11. (0–5)

Przyporządkuj informacjom właściwe określenia czasu. W drugiej kolumnie tabeli wpisz odpowiednie litery.

1. drugi obieg wydawniczy w PRL	
2. kino moralnego niepokoju	
3. realizm socjalistyczny obowiązującym nurtem w polskiej sztuce	
4. powrót do „formalizmu” w sztukach plastycznych	
5. szkoła polska w kinematografii	

A. lata 1949–1955 • B. lata sześćdziesiąte XX w. • C. lata siedemdziesiąte XX w.
D. od 1956 r. • E. od połowy lat siedemdziesiątych XX w.

Test 7 – klucz**(maksymalna liczba punktów – 85)**

Zadanie 1. (0–15): I. (0–4): 1. – B., D.; 2. – A., C.; II. (0–9): 1. – A; 2. – A; 3. – A; 4. – W; 5. – A; 6. – A; 7. – A; 8. – W; 9. – W; III. (0–2): 1. – francuski; 2. – niemiecki. **Zadanie 2. (0–4):** 1. – A.; 2. – B.; 3. – D.; 4. – C. **Zadanie 3. (0–7):** 1. – F.; 2. – E.; 3. – G.; 4. – B.; 5. – A.; 6. – D.; 7. – C. **Zadanie 4. (0–12):** A. i B. – *Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko* (kolejność dowolna); C. i D. – *Paryż, Wiedeń* (kolejność dowolna); E. – *Europy Środkowej*; F., G., H., I., J. – *Półwysep Iberyjski, Skandynawia, Europa Środkowa, Bałkany, Rosja* (kolejność dowolna); K. – *Skandynawii*; L. – *inteligencją*. **Zadanie 5. (0–9):** 1. – F.; 2. – B., G., I.; 3. – H.; 4. – A., C., D.; 5. – E. **Zadanie 6. (0–2):** np. *likwidacja barier stanowych (kształtowanie się nowych struktur społecznych); rewolucja oświatowa; polityka władz państw dążących do formowania jednolitej kultury narodowej*. **Zadanie 7. (0–2):** np. *hollywoodzki film; muzyka rozrywkowa*. **Zadanie 8. (0–5):** 1. – A., D., E.; 2. – A., B. **Zadanie 9. (0–5):** 1. – *Lwowie*; 2. – *Poznaniu*; 3. – *Samuel Bogumił Linde*; 4. – *Stanisław Przybyszewski*; 5. – *1932*. **Zadanie 10. (0–19):** 1. – A., E., G., J., M., P., R.; 2. – D., F., H., I., L., O., S.; 3. – C., N.; 4. – B., K.; 5. – T. **Zadanie 11. (0–5):** 1. – E.; 2. – C.; 3. – A.; 4. – D.; 5. – B.